

DE BARMELOOTJES

DOOR
LINDA ERICS
(J. MIDDELBEEK)

NIJCKERK - G. F. CALLENBACH

DE BARMELOOTJES

DE BARMELOOTJES

DOOR
LINDA ERICS
(J. MIDDELBEEK)

GEILLUSTREERD
DOOR
JOHANNA VAN DE RUIT

NIJKERK - G. F. CALLENBACH

HOOFDSTUK I.

Sneeuw.

En òf 't winter was!

De wolken hingen zoo laag en waren zoo grauw en de wind zat uit het Noord-Oosten te grommen als een oude, slaperige ijsbeer, zoo'n lage bromstem, af en toe hóóg uithalend net of ie boos werd.

En donker dat het was! 't Werd bijna heel niet licht in die korte dagen.

Maar wie er mopperde of klaagde over kou en duisternis, Gijsbrecht Barmeloo niet. Telkens keek hij hoopvol naar de lucht of er nog geen witte vlokjes aan kwamen zweven. Sneeuw, wat kan je nu fijner hebben dan sneeuw! Zoo'n pak waar je tot over je enkels in gaat en dan met je dikste kousen en nog een paar door moeder genaaide sokjes in je klompen — als het tenminste droge sneeuw is, anders mag je van moeder de schoenen aan. Sneeuwballen gooien, een sneeuwpop maken, je portret afdrukken in de sneeuw, jô, zoo fijn allemaal. Laat anderen maar mopperen over de sneeuw. Gijs is er dol op en waar ze heel rein en onbesmet ligt, eet hij er wel van.

Verleden jaar, bah, was dat een winter! Regen voor, regen na en regen tusschentijds, dát was 't wat je zag. Nou, regen is voor een keer heelemaal niet erg, maar als 't weken achtereen regent, dan begint het toch te vervelen. Nee, sneeuw! Wat moet het toch heerlijk zijn om eens te reizen naar zoo'n land waar 't altijd wit is. Naar

Groenland, maar dan moet je met de Eskimo's huizen en die zijn niet zoo bijzonder zindelijk. Nou ja, je zou een hut voor je zelf kunnen hebben en je eigen eten klaarmaken. En dan op de walvisschenjacht, als je dan zoo'n beest zag: sjieng, de harpoen er op af.

Zoo mijmerend en droomend liep Gijsbrecht Barmeloo op een middag vóór in December van school naar huis. De handen diep in zijn zakken, de ijsmuts over 't hoofd getrokken zóó dat de oogen er net onderuit kwamen, zijn lange beenen op hun gemak voortkuierend en zijn tienjarige neus in den wind gestoken. Zijn blauwe oogen zagen niets van den weg of van de huizen er langs, ze keken naar de lage, grijze wolken, maar ze zagen eigenlijk Groenland. Eskimomannen in hun lompe pakken, Eskimovrouwen met een kind op den rug en ruige Eskimohonden.

Maar, je kunt heel goed met je gedachten in Groenland zijn en toch je neus stooten in een klein Nederlandsch dorp, dat ondervond Gijsje, toen hij het berkenlaantje, dat van den weg naar zijn huis leidde, doorgeloopt was en nu den hoek van 't huis om wou gaan. Boem, kwam uit de keukendeur zijn wilde broer Leendert gerend. Leendert was acht jaar en zijn gladblond bolletje reikte precies tot aan Gijsbrechts neus. De twee jongens botsten precies tegen elkaar op en Gijs sprongen de tranen in de oogen. Je neus stooten is nooit plezierig, maar je kóúden neus stooten dat doet verschrikkelijk zeer.

»Lompe vlegel!« schold Gijs zijn broer. Maar Leendert begon te lachen en als Leendert lachte, moest iedereen die 't hoorde óók lachen, zoo'n gekke stem als dat jò had. Bovendien kneep hij, als ie lachte, zijn oogen bijna dicht, dan kwamen er in zijn wangen, een eindje onder zijn oogen, kuiltjes, of liever spleetjes, want ze waren langwerpig. En die gekke, scheeve tanden van hem hagelwit in zijn grooten mond! Zie je, als Leen lachte en je zag en hoorde 't, dan móést je meelachen.

Gijs ontkwam er nu ook niet aan, hoewel hij nog even probeerde boos te blijven en zoo stonden die twee jongens daar bij elkaar te lachen dat ze schaterden. Gijs met de hand aan zijn neus.

Moeder Barmeloo hoorde het en kwam de keukendeur uit.

›Jongens, wat voeren jullie toch uit?‹ Moe lachte ook al, natuurlijk om Leen.

›Ik ben met mijn hoofd tegen zijn neus aangeloopen,‹ gichelde Leendert, — ›maar 't was zijn eigen schuld net zoo goed, want hij liep zoo gek omhoog te kijken!‹

›Als hij omhoog keek, hoe kan je dan zijn neus raken? Dan had je tegen zijn kin moeten komen,‹ glimlachte moeder.

›Hoe 't ging, weet ik niet, maar 't was wél raak,‹ mopperde Gijs. ›Wat heeft dat jô een harden kop.‹

›Een wát, Gijs?‹

›Een hard hoofd, moeder.‹

›O zoo. En nu, goeienmiddag, jongen.‹

›Dag moeder.‹ Gijs kuste het vriendelijke gezicht en moeder zei: ›Wat een lekker frissche wangen heb je, jongen.‹

Toen gingen ze naar binnen, de heldere keuken door naar 't woonkamertje. Daar zat kleine Titie op het kleedje niet ver van de kachel met al haar poppenkinders te spelen. Ze heette eigenlijk Marietje, dat poppeke van vier jaren, maar zelf had ze zich in haar brabbeltaaltje Titie genoemd.

›Dag, Gijs, dag, goote boe,‹ riep Marietje blij, en stond dadelijk op om hem goedendag te zeggen. Maar Gijs zei onverschillig: ›Zoo Titie!‹ Niet omdat hij niet veel hield van zijn eenig zusje, maar omdat hij al zoo'n groote jongen was. Doch Marietje wist precies hoe ze 't aan moest leggen.

›Gijs, Titie heeft óók honge,‹ verklaarde ze kort en bondig.

Op tafel stonden twee sneedjes wittebrood met rogge-

brood er op en dik boter er tusschen. Dat was Gijs zijn ›uit school‹ boterham. Tot zes uur wachten kon hij nooit.

›O, moet je weer schooiertje spelen!‹ Gijs tilde Titie op zijn knie en telkens als Gijs een grooten hap nam, kreeg Titie een klein hapje. Dat ging elken middag zoo.

›Gijs, heb je meester Hupkes gezegd dat ik morgen terugkom?‹

›Ja, hoor! 't Speet hem zoo,‹ zei de meester, ›want 't was zoo rustig zonder jou.‹

Leenderts gezicht werd bij uitzondering even ernstig, zijn kleine oogen deed hij wijd open en hij keek Gijs aan alsof-ie dacht: zou 't waar zijn of zou 't niet waar zijn?

›Ja, kijk maar niet zoo, eerlijk waar,‹ zei Gijs.

›Ik geloof 't graag, hoor,‹ deed moeder mee. ›Zoo'n woelwater als jij!‹

Leendert was twee dagen thuis geweest met buikpijn. Hij had dat wel eens vaker en kon dan niet naar school, omdat hij veel te dikwijls uit de klas zou moeten. En 't duurde meestal niet langer dan één of twee dagen. Moeder kookte maar sagopap voor hem, dat hielp best.

›Nou, als ik morgen op school kom, vraag ik 't meester, of hij dát gezegd heeft.‹

›Ha, dat durf je niet eens,‹ plaagde Gijs en stak het laatste stukje brood in Tities mondje.

›Ziezoo, kleine kikvorsch, ga nou maar weer spelen.‹ Gijs zette het blonde krulkopje op den grond, trok 't roode jurkje over haar beentjes en zei: ›Moe, ik ga nog efkes naar buiten.‹

›Wacht, ik ga mee,‹ riep Leendert.

›Dan je jas aan, Leen, 't is zoo koud.‹

Leendert mopperde zoo iets tegen, greep zijn jas van den haak in de keukendeur en rende Gijs, die nooit wachtte, achterna. Moeder drukte hem nog gauw zijn muts op 't hoofd, die kwam wel scheef te staan, maar dat hinderde niet.

›Het begint, het begint,‹ schreeuwde Gijs opeens en danste als een nar in 't rond, zijn knieën hoog opwippend.

›Wát begint?‹ vroeg Leendert onnoozel.

‹Sneeuwen, jô, zie je dat dan niet? Daar komen ze ân, daar komen ze ân.‹ En Gijs wees naar de wolken of er wel minstens een troep soldaten met muziek uit kwam rollen.

Maar, hij hád gelijk, 't sneeuwde. Eerst kwam er zoo'n enkel vlokje héél langzaam naar beneden, net of 't nog eens goed na moest denken éér 't op den grond ging liggen. Al gauw kwamen er meer. . . . en nóg meer. . . . en altijd maar meer, tot 't op het laatst zoo'n écht, dicht gewirrel-warrel was. Gijs ving vlokken op zijn hand en hield het puntje van zijn tong er tegen om te voelen hoe heerlijk koud ze waren.

›Als 't zoo doorgaat, kan er morgen een pák liggen. Ik vraag aan vader of hij een slee maakt, hij heeft 't verleden winter beloofd, zoo gauw er sneeuw was, kregen we er een. En nou is er sneeuw. Hiep hiep hiep, lang zullen ze leven.‹

›'t Lijkt wel of jij naar een bruiloft bent geweest,‹ zei Leen, glad beteuterd door de ongewone uitbundigheid van z'n broer. Want meestal was Gijs nogal kalm en Leendert de levenmaker.

›Kom maar,‹ riep Gijs, bij wijze van antwoord en rende het berkenlaantje uit, den weg over en toen 't paadje door de eikenstruiken in.

›Ga je naar grootmoe?‹ hijgde Leen.

›Kom maar,‹ riep Gijs nog eens, met zijn arm zwaaiend.

Toen ze het eikenhakhout door waren, ging 't langs akkers met winterrogge en toen langs een dennenboschje. Dat voorbij, konden ze 't huis van grootmoeder en grootvader al zien. 't Lag rustig achter een tuin vol appelboomen — die nu kaal waren, maar waarvan de jongens in 't najaar heel wat roodwangetjes te proeven kregen.

Zoo'n leuk, gezellig huis, dat van grootvader, met het rieten dak en de rood-wit-groen geverfde luiken.

Jaap, de groote Duitsche herdershond, kwam hen al tegenrennen, zijn mooie, lange ooren steil in de hoogte,

zijn staart kwispelend van plezier. Die Jaap was eigenlijk een rare hond. Hij hoorde van grootvader, maar soms kwam-ie heel gewoon een paar dagen of een dag bij Barmeloo logeeren.

»Jaap — het sneeuwt — het sneeuwt, jongen!« riep Gijs dol en alsof die uitbundigheid aanstekelijk was, blafte Jaap

met zijn rooden bek ver open, dat de sterke tanden blonken.

»Wie 't eerst bij grootmoe is,» zei Leen en stoof verder, maar Gijs met zijn lange beenen won 't hem af en vloog met een vaart de deur in. Leendert en Jaap rolden achter hem aan. Nu was het huis ouderwetsch en kwam je zóó met de deur in de keuken-kamer, een groot vierkant vertrek.

»Ho ho wilde kwajongens, je zoudt een oud mensch den schrik op 't lijf jagen,« zei grootvader Meertens. »Ik dacht dat er een kanonskogel tegen de deur vloog.«

»Een kanonskogel op twee beenen,« lachte Gijs. »Dag grootva, het sneeuwt, 't sneeuwt zoo fijn!«

»'t Sneeuwt fijn? 't sneeuwt grof,« bromde Hendrik Meertens.

»Nou ja, maar ik vind 't zoo fijn.«

»Zoo, vind je dat! Nou, mij is der niks aan gelegen. Die wind is zoo koud, net of ie door de muren en je kleeren heenblaast, brr« en Meertens rilde, terwijl hij zijn magere handen dicht bij de groote kachel hield, zijn lange figuur er over boog. Maar — terwijl grootvader zoo gromde, lachten zijn donkere oogen in 't rimpelgezicht onder de zilveren haren.

»Nou grootvader, als u 't koud hebt, moet u morgen maar eens met ons sneeuwballen gooien. Dáár word je pas warm van,« zei Leendert. En in één adem er achteraan: »Waar is gromoe?«

Net kwam grootmoeder binnen, een flinke, blozende vrouw nog voor haar zestig jaren. En meteen dat de deur openging, roken de jongens iets van eigenaardige lucht van bradende boter. Ze zetten groote oogen op. »Dag grootmoe.«

»Dag kereltjes!« Grootmoeder kuste hen, dat deed ze altijd. Toen zei ze, haar hoofd schuddend en lachend: »Ik was er al wel bang voor met dien Noord-Oostenwind.«

»Waarvoor, grootje voor sneeuw?«

›Nee, bengel . . . dat de reuk van mijn wafels naar jullie toe zou waaien.«

›Huu . . . wafels!« riepen ze.

›Ja, maar niet voor jullie, schooiers!« Grootvader schudde zijn vuist. ›Je krijgt er niet één van te proeven.«

›Nee, dat weet ik wel, opa, maar ik *ruik* ze zoo graag, weet u,« gichelde Leen.

Grootmoeder schudde van 't lachen. ›'t Gaat jou net als Jaap,« zei ze, op den hond wijzend, die zijn spitsen neus al snuffelend in de hoogte stak. ›Komt jongens, gaat maar es mee. Grootvader is geen baas over mijn wafels, hoor!«

In een wip waren ze naar het kleine keukentje geslipt, dat ook wel ›geute« werd genoemd. Daar lag het wafelijzer nog naast het gloeiend-staande fornuis, en op een groote ronde schaal torenden stapels wafels omhoog.

Ze kregen er elk een op een van grootjes ouderwetsche, bonte bordjes en netjes een mes en vork er bij.

›Daar zit poeiersuiker op,« glunderde Leendert.

›En wat zijn ze prachtig lichtbruin,« zei Gijs.

Toen naar de keukenkamer terug. Grootmoe bracht er voor haar en grootvader ook twee mee en daar zaten ze nu heel gezellig te smullen. Jaap liep van den een naar den ander — en als die met zijn kop scheef en vragende oogen bij je stond, kon je 't onmogelijk laten hem wat mee te geven. Wat kon hij smakelijk knappen op zoo'n brot stukje. Maar Leendert zei: ›Jaap, hou je mond dicht als je eet, smakken is niet netjes.«

›Jullie lust zeker niet méér, hè?« vroeg grootmoe ernstig.

Leen begon op zijn gekke manier te lachen — de oogen bijna dicht en al zijn scheeve tanden bloot. Toen lachten ze allemaal en zoodra de jongens hun tweede wafel verorberden zei Meertens: ›'k Heb dadelijk wel gezegd, dat je er niet één zou hebben.«

›Maar nu is het ook genoeg,« zei grootmoe, ›want 't is

eigenlijk voor Sinterklaas. En ik heb meteen maar voor jullie meegebakken. We zullen ze in mijn oude beschuit-trommel doen, dan kunnen ze meteen mee.«

»Denk er om, vrouw, dat je genoeg overhoudt voor de Vosmans.«

»Ja zeker — daarvoor heb ik er al wat apart gezet. Hoor eens, jongens, wil jullie die overmorgen voor me wegbrengen als er soms sneeuw ligt? Dan valt grootvader en mij het lopen zoo moeilijk.«

»O jawel, grootmoe,« zei Gijs. »Dat is net op Woensdag, dus dan kunnen we 't fijn doen.«

»Is Vosman weer ziek?« vroeg Leendert.

»Ja jongen. En nu is die kleine Tom ook aan 't sukken. Verleden week was hij nog hier met Berend, om een zak strooisel te brengen voor de geit. Toen zag 't kind er al zoo naar uit. We hadden net erwtensoepe met kluijjes. Grootmoe gaf hun elk een bord vol en Berend had het gauw op, maar Tommie kwam niet verder dan halfweg, hoe lekker 't hem ook smaakte.«

»Gelukkig maar, dat Piet nu van school af is en geld verdient. Hij heeft zeven gulden in de week bij Van Beek op de wasscherij, hij is ophanger,« zei Gijs.

»Grootva, u zou ons altijd nog vertellen van dat ongeluk, waar Vosman zoo zwak van is geworden,« herinnerde Leen.

Hendrik Meertens leunde achterover in zijn stoel en trok peinzend aan zijn pijp. »Och jongens, wat heb je er aan om die narigheid te hooren.«

»U hebt 't al zoo vaak beloofd, grootva en u doet het nooit.«

»Vertel maar, man. 't Is wel goed, dat de jongens 't eens hooren.«

»Nu dan,« zuchtte grootvader. Nog een paar minuten trok Meertens aan zijn pijp, toen begon de oude langzame stem te praten, terwijl de magere hand op Jaaps kop rustte.

›t Was dit najaar drie jaar geleden. Vosman werkte aan het huisje van Nijboer, op den hoek van de Dorpsstraat, als metselaarsknecht. Een flink, knap werkman was hij en wel ijverig ook. Maar één gróót gebrek had Vosman, hij hield te veel van een borrel. Niet dat hij dikwijls dronken was, maar hij kwam alle dagen in de kroeg en dat kostte veel geld. Daarenboven deed 't zijn goede, nette vrouw erg veel verdriet. Ik heb zoo dikwijls met Vosman gepraat, jongens, maar 't gaf niets. Hij gaf me gelijk, en schaamde zich zoolang ik bij hem was, maar den volgenden dag dronk hij wéér.

Eens op een middag ging ik kijken hoe 't huisje van Nijboer opschoot. 't Was net kermis, maar de metselaars hadden geen vrijen dag. Wel, ik liep zoo om 't huisje heen, maakte een praatje met die en met die, totdat ik Vosman zag en meteen rook dat-ie gedronken had.

›Ja Meertens,‹ zei Vosman, ›'t is kermis vandaag en ik vind 't niks mooi van den baas, dat we niet vrij hebben.‹

›Wees den baas er dankbaar voor, Vosman, zei ik, want als jij naar de kermis ging, zou je vrouw vanavond weer moeten schreien.‹

Toen werd ie een beetje kwaad. ›Een man die hard werkt mag best es wat hebben, en oude grijskoppen die op hun pantoffeltjes loopen, hebben daar niks mee te maken,‹ zei hij.

Nou, ik werd niet boos om dat ›oude grijskoppen‹, ik zag veel te goed dat Vosman meer had gedronken dan goed was.

't Was nog vroeg in den middag en Vosman zou juist beginnen te werken ná zijn noenschaft. Hij deed zijn tabaksdoos open, nam een pruijpje en wou op de steigers klimmen. Ik zag dat ie wankelde op z'n beenen en zei: ›Jongen, Vosman, je moet niet naar boven gaan. Je zult ongelukken maken.‹

»Bemoei je niet overal mee, je doet altijd net of je 't goeie met me voorhebt, en nou wil je me van 't werk houden.«

Vosman klom naar boven, en ik ging zijn patroon opzoeken om er over te spreken, want ik zag dat 't een gevaarlijk spelletje was. Maar jongens, nog geen honderd stappen had ik gedaan of ik hoorde gekraak, een gil. Ik keek om, en zag nog net hoe Vosman naar beneden viel, de armen uitgestoken ruggelings naar beneden. Jongens, ik stond te beven op mijn beenen en dorst haast niet naar hem toe te gaan, want ik dacht hem dood te zullen vinden. Maar er kwamen al andere metselaars bij, en menschen van den weg, en ik hoorde er één zeggen: »Hij leeft nog«. Toen ging een jongen met een fiets — 'k weet al niet meer wie — om den dokter.

Ze hebben hem bij bakker Jansen ingedragen. Nog vóór de dokter er was, kwam hij bij kennis. Hij zag me.

»O Meertens, o Meertens,« kreunde hij. Jongens, dat was niet om aan te hooren. »Mijn vrouw, Meertens, jij moet 't mijn vrouw zeggen.«

Ik ben hard weggelopen, ik kon 't niet langer aanhooren. Buiten heb ik gewacht tot de dokter er was geweest, en toen ik wist dat 't niet dadelijk gevaarlijk was, ben ik naar die arme vrouw gegaan om te vertellen. Dat was een zware gang, jongens, een zware gang.

Drie weken heeft Vosman in 't ziekenhuis in de stad gelegen. Toen kwam ie weer thuis, maar ò zoo veranderd. Zijn lichaam ten kwade, maar zijn ziel ten goede. De man had zoo'n groot berouw, jongens. »Meertens — had ik toch maar naar jou geluisterd, kon ie zeggen. Ik was te zwak en te lichtzinnig, en God heeft me een harde les gegeven.«

Na dien dag heeft ie geen druppel alcohol meer gedronken. Hij werd weer wat sterker en omdat metselen te zwaar voor hem was, zocht hij hier en daar tuinwerk.

Hij kreeg 't ook, want de menschen mochten Vosman wel.
Maar zijn longen hebben door dien val geleden en op

een dag — nu juist bijna drie jaren geleden, gaf hij voor 't eerst bloed op. — Na dien tijd ging 't op en neer zooals je wel weet, en nou is 't heel niet mooi met hem. God geve, dat 't gauw weer opknapt, want zijn arme vrouw en kinders kunnen hem nog zoo slecht missen.«

De jongens waren stil geworden van 't verhaal. Leenderts gezicht had geen zweempje van lach meer en Gijsbrechts oogen waren vochtig.

›Kom — we moeten gauw weg, Leen, moeder weet niet eens dat we hierheen zijn.«

De jongens namen veel kalmer afscheid dan ze gekomen waren, en zelfs de trommel met wafels kon hun vroolijkheid niet meer opwekken. Stil stapten ze door de blanke warrelsneeuw naar huis, Jaap om hen heen dravend. De sneeuw plakte zóó, dat overal waar ze hun voeten zetten, de grond weer zwart werd. Telkens moesten ze hun klompen eens even afstooten tegen een steen of tak.

›Hoor eens, Gijs!«

›Wat?«

›Weet je wel, die draaimolen dien ik nog heb, dien je op kunt winden?«

›Ja?«

›Zou 'k dien aan Tom geven met Sinterklaas? Titie heeft er toch niks an.«

Gijs knikte. ›Ja ja, en ik dacht, mijn muziektol, die is goed voor Annetje Vosman.«

›Als moeder 't goed vindt!«

›O, natuurlijk vindt moeder het goed.«

HOOFDSTUK II.

Sinterklaas.

Den avond van vier December was de Noord-Oostenwind bijna een storm geworden. En de sneeuw lag zóó hoog, dat Gijs Barmeloo er niet tot aan zijn enkels maar tot aan zijn kuiten inging. Gelukkig was ze nogal droog, zoodat de jongens niet met natte voeten op school kwamen 's morgens. Moeder had hun schoenen goed in 't vet gezet en een paar oude kousen, waar de voeten afgeknipt waren, deden ze over hun schoenen heen aan de beenen, die trokken ze dan in school uit en waren alle sneeuw van hun onderdanen kwijt.

Vijf December was een grijze, donkere dag. In de eerste klas hadden de kinderen chocola en speculaas gekregen, en toen Gijs en Leen om twaalf uur naar huis liepen, zagen ze een heel troepje kleintjes druk babbelend en met kleuren van blijdschap door de Dorpsstraat trekken.

Diep doken de jongens in hun warme wollen dassen, de mutsen ver over de ooren getrokken. Ze hielden een sneeuwballenbombardement aan 't eind van het dorp met vier andere jongens, en lachten dat ze schaterden als er één goed raak was. Daarna holden ze, overal wit beplekt, op een draf naar huis; de wind duwde in hun ruggen en gierde door de kale boomen.

»Hiep hiep hoera, voor Sinterklaas,« joelde Leen toen ze het berkenlaantje inkwamen, maar Gijs bleef even staan,

want hun huisje, zooals 't daar lag met de hooge boomen er omheen, de donkere houtmijt, het houten schuurtje en dat alles onder de reine sneeuw, was toch zóó mooi. En dan het laantje zelf, die fijne berken met al hun dunne twijgjes, zoo rustig en droomerig. Kijk, een blauw rookwolkje dampte uit den schoorsteen. Zeker was moeder druk met het eten aan 't stampen, fijn, hutspot vanmiddag.

Vader was al thuis en keek in de courant, dicht bij 't kacheltje gezeten. Vader Barmeloo was machinist op de groote wasscherij van Van Beek, en verdiende daar een flink loon.

›Dag vader, moeder, dag Titie. Hè, wat riekt die hutspot lekker. Zit er klapstuk in, moeder?‹

›Ja, wijsneus.‹

›En we krijgen jijst met appeltjes toe, Gijs,‹ vertelde Titie.

›Jijst of rijst, kleine kikker?‹

›Ik ben geen kikke en ik zei jijst . . . en niet jijst.‹

Gijs schaterde 't uit. ›Jaap, beste hond, ben jij ook al weer hier?‹

›Gijs, doe toch je das af en je jas uit. Ik schep 't eten op.‹

›Ja, moeder. Ik heb 'n honger als een paard.‹

Even later zaten ze om de door een wit zeil bedekte tafel. Moeder vond 't jammer tafellakens te gebruiken zoolang Titie nog zoo knoeide met 't eten.

›Hè, wat smaakt dat,‹ glunderde Leendert, blazend op zijn vork. ›Ik zou wel tot vanavond door willen eten.‹

›Dan zou je vast weer pijn in je buik krijgen, domoor.‹

›Domoo . . . pijn in je buik zou je krijgen,‹ praatte Titie na.

›Och, kleine papegaai . . .‹

›Jullie moet vanmiddag voor grootmoeder naar Vosman, hè jongens?‹

›Ja, moeder, hoezoo?‹

›Ik heb nog wat kleertjes waar Titie uitgroeid is en

een paar kieltjes die Leen niet meer draagt. Zou ik die meteen meegeven, man?«

›Wacht tot Kerstmis, vrouw, en doe er dan een paar kousen of zoo bij, en een stuk spek.«

›Ook goed, vader, dan kan ik 't goed nog eens nakijken of er niets aan stuk is,« zei moe, maar Gijs: ›Óns cadeautje nemen we *nu* mee, hoor!«

›Zouden ze bij Vosman ook zulke fijne hutspot hebben vanmiddag?«

›Misschien wel hutspot, Leen, maar vast niet zulk heerlijk vleesch er in.«

Dadelijk na 't eten gingen de jongens op stap, natuurlijk met Jaap bij zich. Grootmoeder had het pak al klaar liggen en gaf er nog een kan lekkere groentesoep ook bij. Gijs kuste zijn grootje bijzonder warm, wat was grootmoe toch lief en goed, dacht hij.

›Jongens, steekt nu ook nog je zakken vol appels,« zei grootvader, ›dan hebben ze er allemaal één.«

Daar gingen ze, het breede zandpad langs de besneeuwde akkers, om na een poosje linksaf te slaan, het bosch in. ›Wat is 't hier fijn warm,« zei Leen, ›je voelt geen windje door die dennen heen.«

›En mooi, jô. Moet je eens kijken hoe dik de sneeuw op de takken ligt.«

Af en toe vloog een groote, logge kraai al krassend op, of zagen ze een vlaamsche gaai kleurig schitteren met zijn rose borst en blauw-witte vleugels. En goudhaantjes! Die waren er bij massa's. Heelemaal niet schuw, maar wel nieuwsgierig, fladderden ze vlak boven de hoofden der broers of hingen aan een schitterwit takje met 't kopje omlaag en de zwarte kraalooigjes levendig naar Gijs en Leen. Ze piepten met héél hooge stemmetjes door 't stille winterbosch en schenen geen last van honger of kou te hebben. Ook meesjes wipten tusschen de boomen. Vroolijk en druk als altijd. Gijs en Leen baggerden met moeite

door de rulle sneeuw, want dáár was nog geen voetstap te zien. Ze waren onder den indruk van de groote winterstille en praatten niet veel.

Toen kwamen ze aan de beek, die van de Houtsprengen kwam en door 't bosch naar 't dorp stroomde, waar het heldere water het wiel van een molen in beweging bracht en Van Beek's groote wasscherij diende. Voorbij die wasscherij was 't water altijd erg troebel van blauwsel en chloor, maar daar in 't bosch geleek 't wel kristal zóó helder. Een oude, wrakke brug lag er over, met kapotte leuningën.

»Leen, kijk, een ijsvogel, jô,« riep Gijs opeens en greep met zijn vrije hand Leenderts arm. »Kijk, een gauwvlieger!«

Daar schoot als een blauwe vlam een ijsvogel recht over de beek. Vleugel-bewegen zagen de jongens haast niet, alleen het schitterende, blauwe lichaam dat recht en snel over 't water schoot.

»Jongen, wat mooi is ie, hè!« zei Gijs opgetogen.

»Hoor, hij schreeuwt! wat een schelle stem!«

Gijs knikte. »Kijk, Leen, 't vriest aardig, want er ligt een laagje ijs over 't water, en deze beek komt haast nooit dicht te zitten. Misschien kunnen we in de Kerstvacantie best schaatsen rijden.«

Ze klotsten over de brug en liepen 't steeds smaller wordende pad naar Vosmans woning. Vosman had vroeger in een grooter huis, dichtër bij 't dorp, gewoond, maar geldgebrek verdreef hem daaruit.

»Ik zie al rook boven de boomen uit, Gijs!« Leen wees naar een dun wolkje, dat over de sneeuw witte toppen omhoog in de grijsblauwe lucht kronkelde.

»Ja, we zijn er ook zóó.«

Even later liepen ze door een klein tuintje, waar wat boerenkoolstruiken en dorre pruimeboomen stonden, naar het kleine, oude huis met het rieten dak. 't Was zeker niet groot voor een huishouden met zooveel kinderen, maar 't zag er wel vriendelijk en netjes uit.

Gijs klopte op de lage deur. Vrouw Vosman, een magere vrouw met een bleek, vriendelijk gezicht, gitzwarte haren en oogen, deed open.

»Middag, vrouw Vosman. Complement van grootvader en grootmoe en hoe 't met Vosman en Tommie was.«

»Komt gauw binnen, jongens. Wat hebben jullie een sjouw gehad door de sneeuw.«

»O, daar geven wij niks om, we vinden 't fijn,« lachte Leen.

Toen stampten ze de sneeuw van hun voeten en gingen binnen, Jaap achter hen aan.

Lieve tijd, wat schrokken ze opeens allemaal! Een grijze poes met zwarte strepen kwam blazend en krabbend naar Jaap toegevlogen. »Haw — waf — gieng,« grauwde Jaap en trok de lip boven zijn witte tanden uit.

»Koest — Jaap — koest,« schreeuwde Gijs en greep den hond bij zijn halsband, en vrouw Vosman pakte de booze Mieke, die een vreeselijk dikken staart had, op haar arm. Dwaze Leen lachte zóó, dat de soep bijna over de kan heenvloog, en Gijs zei: »Hou je toch stil, Leen,« maar natuurlijk moesten ze allemáál lachen nu Leen het deed, zelfs zieke Vosman in zijn bedstee, en kleine Tommie, die bij zijn twaalfjarig zusje Griet op schoot zat. Leens oogen werden spleetjes en de langwerpige deuken kwamen weer in zijn koonen terwijl hij de gekste geluiden maakte.

»O, die Leendert,« zei vrouw Vosman en dan: »Gijsbrecht, doe de hond maar even op de deel als je wilt.«

Gijs trok Jaap naar de deel, waar een witte geit stond te eten van een klein hoopje hooi. »Ga liggen, Jaap, en geen kunsten, hoor! Liggen!«

Heel gehoorzaam strekte Jaap zich op den leemen vloer uit, Gijs aankijkend met zijn schrandere oogen als wou hij zeggen: »Wees maar gerust, baasje, ik zal goed oppassen.«

Gijs kreeg een plaatsje bij de kachel en een warm kop

thee evenals Leen. Vosman voelde zich weer wat beter en de dokter had gezegd dat het goed ging, bijna geen koorts meer. Kleine Tommie was nog erg bleekjes en lusteloos. Zoo'n aardig jochie van vier jaar was Tom,

met groote fluweel-donkere oogen en blond krulhaar. De Vosman-kindere hadden allemaal zulke donkerbruine kijkers, net als hun moeke.

»Wil je grootvader en grootmoeder héél hartelijk bedanken, jongens?«

Vrouw Vosmans stem beefde, toen ze de heerlijke wafels en soep zag, de groote metworst, het trommeltje met eieren die netjes tusschen zaagsel zaten, een stuk spek en nog een zak vol apenootjes, wel twee pond. Vosman had tranen in zijn oogen; hij dacht aan de vele malen dat Hendrik Meertens hem gewaarschuwd had, vroeger. Had hij maar beter geluisterd toen, dan was hij nú nog een sterk, gezond man, inplaats van een arme invalide. En de goede Meertens was niet boos op hem, maar hielp hem zooveel hij kon. En tòch, ondanks alle verdriet en zorg, was hij nu rijker dan vóór het ongeval, want zijn begeerte naar drank en zijn onrust waren verdwenen. Nu dacht hij veel over dingen waar hij vroeger niets om gaf — en in de dagen dat hij den dood zoo dicht bij dacht, was hij begonnen te steunen op God, Die alles in Zijn hand heeft.

Terwijl hun vader zoo lag te peinzen, riepen en babbelden de Vosman-kindertjes dat 't een lust was. Wafels! Apenootjes, appels — het was om je geen raad te weten van plezier. En zooveel.

Vrouw Vosman wou Gijs en Leen ook een wafel geven, maar de jongens bedankten stellig. »Wij hebben er zelf wat van grootmoe gekregen, en Maandag hebben we ze ook al geproefd.«

»Lust Tommie er nou wel een? En Annetje en Griet en Berend?«

»Nou moeder, alstublieft!« Ze stonden te dansen.

»Ieder één dan, en vanavond de rest.«

Toen ze zaten te knabbelen, ging vrouw Vosman even naar de pomp, die in 't kleine bijkeukentje was. Vlug

wipten Gijs en Leen haar achterna, tot groote verwondering van de vrouw.

›Alstublieft, vrouw Vosman, dit is een pakje voor Tom en dat voor Annetje. Wilt u 't vanavond voor hun bed leggen? Dan vinden ze 't morgen wel. 't Is geen nieuw speelgoed, maar nog heel goed. Een draaimolentje en een muziektol.«

›O, jongens, jullie maakt het te erg, je hebt zelf ook nog een klein zusje,« zei ze ontroerd.

›Nee, nee, Titie is bang voor den tol, en om 't molentje geeft ze ook niet veel, ze houdt 't meest van poppen.«

›Nou, dan dank ik je wel, jongens. 't Is erg lief van jullie.«

Vrouw Vosman verstopte de twee pakjes in een pan, en de jongens verkneuterden zich. Wat zouden Tom en Anneke opkijken morgenvroeg.

Toen ze weer in de keuken kwamen, hadden de kinders hun wafels op. Gijs ging weer bij Griet en Tommie zitten. Leen nam Mieke, de poes, op schoot en aaide haar om haar aan 't spinnen te krijgen.

›Was de wafel fijn, Tom?« vroeg Gijs.

›Nou, érg fijn. Maar 't drankje van den dokter is *niet* fijn. Bah, net zoo vies op je tong!« Tom trok een leelijk gezicht.

Daar moest Leendert om lachen, en natuurlijk lachten ze toen allemaal.

›Je moet toch maar netjes innemen, Tom, dan word je gauw beter.«

›O ja. En als ik beter is, krijg ik nieuwe klompjes van moe, met leertjes d'r over. En Tom krijgt ook een broek, maar dat moet wachten tot het Kerstfeest, want moeder heeft niet veel centjes.«

Gijs dorst niet naar vrouw Vosman te kijken, die kousen zat te stoppen nu. Hij tuurde strak op 't zwarte kachelkje vlak voor hem. 't Moest toch wel érg naar zijn, om zoo arm te wezen, dacht Gijs.

Leen zat maar met Mieke te spelen, op een laag bankje. Maar Mieke was veel liever weg. Opeens sprong ze uit zijn armen en toen Leen haar grijpen wou, tuimelde hij met bank en al ondersteboven en rolde met zijn hoofd tegen Grietjes beenen. Schaterend van 't lachen krabbelde

hij overeind, zijn hoofd wrijvend, terwijl Mieke met een dikken staart onder de kast kroop.

»Ha-ha-ha,« lachte Vosman in de bedstee, en zijn vrouw met haar hand in de kous lachte ook al, en de kleine Tom kraaide 't uit, de andere kinders gierden.

»Leen, wat doe je toch altijd gek,« vermaande Gijs, die zich óók niet goéd kon houden; »je zet hier den heelen boel op stelten.«

»Hihihi, hoe,« gichelde Leen, en opnieuw begonnen ze allemaal.

»Dat gezicht van dien jongen is geld waard. Een ziek mensch wordt er vroolijk van zelfs,« hijgde Vosman.

Maar Gijs zag wel dat de zieke moe was, en dat Tommie zich veel te druk maakte. »Kom jô, we gaan naar huis,« zei hij tegen Leen.

Ze gaven allen een hand. Vosman hield Gijs' hand even vast. »Zul je nou vooral bedanken voor alles? En zeg maar tegen grootvader, dat ik zoo gauw als ik weer buiten mag, zelf kom.«

Gijs knikte maar. Die magere zwakke vingers, die groote oogen maakten dat ie 't benauwd kreeg. Hij tuurde naar de rood en wit geruite bedsteegordijnen.

»Zul je 't zeggen, Gijsbrecht?«

»Ja, Vosman. Ik hoop maar dat je gauw weer buiten zult mogen.«

»Ja jongen, ik ook, 't wordt me hier wel es wat benauwd, maar moeder zet af en toe 't raam een klein kiertje los, dan komt er frissche lucht binnen.«

Nu was Leen aan de beurt. »Dag Vosman, beterschap.«

»Dag grappenmaker, dank je wel.« Nu glimlachte de zieke weer.

Jaap was blij dat hij weer van de deel weg mocht. Uitgelaten sprong hij om de jongens heen, en die voelden zich ook zoo vroolijk door de blijdschap die ze de Vosmans hadden gebracht, dat ze elkaar vlak voor 't huisje

met sneeuwballen gingen bombardeeren. Jaap kreeg er ook heel wat op zijn bruin lichaam. Telkens als ze hem raakten blafte hij hard en sprong als dol in het rond. Tommie en Anneke stonden voor 't raam, hun neusjes platgedrukt.

»Weet je wat, Leen, laten we gauw een sneeuwpop voor ze maken,« stelde Gijs voor.

»Ja jô, fijn!« Leen bukte zich meteen en rolde een bol die vlug grooter werd. In een wip hadden ze het onderstuk staan. Toen de romp en het hoofd. Griet kwam naar buiten met twee stukjes steenkool voor de oogen en een rood scherfje van een bloempot voor den mond.

»Heeft je vader geen ouwe pet of zoo?« vroeg Leen. Gijs gaf hem een stomp, om hem te beduiden dat-ie zijn mond moest houden. Wie weet, misschien had Vosman maar één pet.

»Nee, vader kan geen pet missen, maar ik weet nog wat,« en weg was Griet. Even later kwam ze weer, met een rond houten bakje, dat voor alles en nog wat werd gebruikt. Dat paste precies op het sneeuw-hoofd en stond erg koddig. Terwijl Gijs de armen fatsoeneerde, duwde Leen zes steentjes op de sneeuw-borst, dat waren knopen. Gijs maakte een prachtige knobbelneus van een stukje boerenkoolstronk, en Griet kwam op de gedachte om takjes van een bremstruik tusschen het houten napje te steken, dat leek net of er haar onder den hoed uitkwam. Tom en Anneke klapten in de handen van plezier, vrouw Vosman keek over hun hoofdjes heen en knikte vriendelijk, bewonderend.

»Zou je vader 't óók kunnen zien, Griet? Ga es vragen,« zei Leen. Griet stak haar hoofdje door de deur. »Va, ziet u 'm ook?«

»Ja, ik kan zijn hoofd en zijn borst zien. Hij is prachtig!«

Toen de jongens dat hoorden, gingen ze tevreden naar huis. Vosman zei even later: »Die twee hebben ons allemaal opgevroot, God zegene hun vriendelijke harten.«

Geen wonder dat de jongens Barmeloo zelf ook een prettigen avond hadden. Moeder schonk chocola, die heerlijk smaakte bij de wafels.

En . . . om zeven uur werd er opeens aan de deur geklopt.

›Gijs, doe es open!‹ zei vader.

Gijs deed open, keek in de koude duisternis maar zag niemand. ›Goeienavond!‹ zei hij toen.

Geen antwoord. Maar — op de witte sneeuw aan zijn voeten bemerkte Gijs iets donkers. Hij bukte zich en — gaf een schreeuw van vreugde. Daar stond een mooie, ruime slee, waar je best met je tweeën in kon zitten.

›O Leen, kijk nou es!‹ Hij tilde de slede niet zonder moeite in de keuken, en draaide toen gauw 't licht aan. Want, al was hun dorpje maar klein, electrisch licht had het toch.

Nu kwamen ze allemaal kijken. De slee was mooi groen en rood geschilderd en met krullen versierd. De jongens waren opgetogen, ze wisten niet dat vader die slede voor oud had gekocht van iemand in 't dorp, en er toen gauw verf over gesmeerd had. Nu, 't hinderde niets, want 't was nog een ijzersterke.

›De verf pikt nog,‹ zei Leen.

›En daar ligt een pakje,‹ riep Gijs.

Werkelijk lag er een pakje in, waarop stond geschreven : voor Marietje.

›En is de slee voor ons?‹ vroeg Gijs.

Vader knikte en de jongens vlogen vader en moeder om den hals. In de kamer werd Marietjes pakje losgemaakt. Een aardig popje van celluloid kwam er uit met een rood gebreid pakje en mutsje, zwarte kousjes en een zwart overjasje. Kleine Titie werd vuurrood van blijdschap. Terwijl ze smulden van nóg een kop chocola en nóg een wafel, maakten de jongens plannen wat ze al niet met hun slee konden doen.

- ›Mag-ie morgen mee naar school, vader?“
- ›Mij goed, als de verf goed droog is. Maar niet te wild er mee, hoor!«
- ›Nee vader, we zullen er wel op passen.«
- ›Mag Titie dan óók in de zlee zitten? Mét de pop?“
- ›Ja hoor, maar zeg dan eens slee . . . niet zlee . . .«
- ›Schlee,« haalde Titie uit.
- ›Je bent een domme kikker,“ zei Leen, en kustte haar gezichtje dat glom van de wafel-boter, waar de poeder-suiker aankleefde.
- ›Als Titie altijd zóó zoet was, zou moeder nooit last van haar hebben,« zei Leen ernstig.
- ›Wat bedoel je?« vroeg moe.
- ›Kus haar óók maar es, dan zult u 't wel proeven,« gichelde Leen, en toen lachten ze natuurlijk allemaal weer.

Hu, wat was 't boven op het slaapkamertje koud . . . als je net uit de warme kamer kwam . . .

Rrrtsch rrrtsch kleedden de jongens zich uit, gauwer dan goed was voor de knopen aan hun kleeren. Plof — in bed en — huup — de dekens over de ooren. Dan rillen en bibberen, want . . . die lakens waren zoo ijskoud.

Even later kwam, net als elken avond, moeders lichte stap de trappen op. Dan kwamen ze weer overeind . . . en samen met moeder deden ze hun avondgebed. Ditmaal voelde Gijs zich zoo héél dicht bij den Hemelschen Vader. Zijn blond hoofd aan moeders schouder, de suizende stilte om hen heen, zijn hart vol dankbaarheid en blijdschap. Zachtjes bad hij ook voor grootva en grootmoe, voor de Vosmans.

Moeder kuste hem innig. Moeder was blij dat Gijs zoo ernstig, zoo vertrouwend bad, wist óók dat Leen 't nog niet zoo goed begreep, er nooit zoo diep over dacht, maar, Leendert was ook twee jaren jonger en wat zorgelooser

van natuur. Doch moeder hoopte dat het heerlijke geloof in Leen ook nog sterker zou worden . . . om haar ondeugd tot steun en leiding te zijn.

Dan werden de dekens stijf in hun ruggen gestopt. Een oud peluw over hun voeten gelegd, en weg ging moeder.

»Slaap wel, Leen!«

»Wel te . . . rusten.«

Die Leen sliep al bijna weer. Gijs lag nog even te soezen, voelde zich van koud tamelijk warm en van tamelijk warm heerlijk warm worden, tot hij eindelijk gloeide als een kacheltje. Heerlijk toch, zoo'n zacht, warm bed . . . nu 't buiten zoo winterde. En wat 'n fijn, veilig gevoel, af en toe vaders of moeders stem gedempt van beneden te hooren. Hun slaapkamertje was net boven de huiskamer. Titie sliep zeker al lang, klein ding, met haar nieuwe pop bij zich, diep onder de dekens . . .

Wat schitteren die bevroren ruiten mooi. Zeker is de maan opgekomen nou. Prachtig, die lichte ruiten.

Al zoo Kerstvacantie . . . en morgen sleeën . . . en . . .

HOOFDSTUK III.

Over een zieken en een ondeugenden jongen.

Vroeg in den morgen van zes December werd kleine Tom Vosman wakker. 't Was nog donker. De wind gromde zacht in den schoorsteen, alsof hij dingen uit lang vervlogen tijden vertelde. Een klein nachtlucht brandde in het glazen vaasje op ijzeren voetstuk, net een groote tulp was dat vaasje. Moeder vulde 't altijd met olie en dan dreef er een kurkje op waarin je zoo'n klein wit pitje kon steken. Vóór de bloem op haar ijzeren stengel was een vierkant raampje van wit, dun porcelein, dat was net een blank schilderijtje, want als 't licht brandde, zag je er een kudde schapen in, bewaakt door herder en hond. De herder zat op een stuk steen fluit te spelen. Om dat witte plaatje, een transparantje noemde moeder het, waren nog smalle ruitjes van rood en blauw glas en twee ijzeren kabouters met glimmende gezichten stonden ook al op 't voetstuk, die hielden het raampje vast. 't Was érg mooi om naar te liggen kijken, dat nachtlucht, en moeder was er dol op, want grootmoe had 't al gehad toen moeder nog een klein meisje was. Tommie was altijd zoo vroeg wakker. Dan lag hij maar stil rond te kijken tot moeder opstond. Zoo ging 't nu ook. Hij tuurde eens naar de rood en wit geruite bedsteegordijnen, maar die hingen heel stil. De kamer was vol met groote, vage schaduwen. 't Kachelkje brandde nog; moeder hield het aan, nu vader ziek was, omdat vader 's nachts wel eens in moest nemen,

of overeind ging zitten omdat hij 't benauwd op de borst had. Tom rekte zich eens fijn uit in zijn warme bedstee. Boven hoorde hij af en toe het ijzeren ledikant van Piet en Berend piepen als Berend zich omkeerde en dat deed-ie vaak, Piet mopperde er altijd over. Griet en Annetje hadden samen ook een kamertje boven, dat hadden vader en Piet getimmerd.

Tom gaapte eens. Daar sloeg de klok zes uur. Zie je nou wel, Berend zei altijd: als je gaapt en de klok slaat meteen, dan blijft je mond altijd open staan. Niks van waar, hoor! Hij kan zijn mond best weer dicht krijgen.

Hoor de wind toch es, die oude meneer de wind in den schoorsteen. En de luiken kleppen er van. Wat zal 't nou buiten erg koud zijn. Hoe zou 't met den sneeuwman wezen? Zou zijn hoedje niet afgewaaid zijn? Wat een aardige jongens, die Gijs en Leendert en wat een lekkers brachten ze. Net als je wel eens hoort in sprookjes, van arme kinderen die bij een prins op bezoek komen.

Wacht, het nachtluchtje begint te spetteren, nou zal 't niet heel lang meer branden, maar dat hoeft ook niet. Toch wel jammer, 't is zoo leuk om naar te kijken. 't Licht schijnt net als zon door 't witte plaatje heen dat je de schaapjes duidelijk ziet. Eéns droomde Tom, dat de herder een liedje speelde op zijn fluit, dat was erg mooi.

Hè, wat fijn was 't toch in bed. Tom ging op zijn zij liggen en deed den arm onder 't hoofd. Nu keek hij net op zijn stoel met kleeren, vlak voor de bedstee. Dát was 't broekje, dát zijn trui, dáár de kousen, dat witte zijn onderbroek, maar dat ándere witte, vierkante, wat was dat? Je kon zoo slecht zien in 't half-donker.

Tommie lag te turen en te denken, te lui om onder zijn warme dekens uit te komen. Maar eindelijk ging hij toch overeind zitten en raakte het vierkante aan. 't Was papier en een touwtje voelde hij ook. En gister was 't Sinterklaas. Hij nam 't pakje op de dekens en trok het

touwtje los. 't Papier ging er af, toen was er een vierkant doosje. Tom lichtte het deksel op, hè? wat was dát nou? Hij bukte zijn hoofd er dieper over en zag een draaimolentje van rood en wit, met blauwe mannetjes en rose dametjes er in op kleine zwarte paardjes of in stoeltjes. Tom was zoo verbaasd, dat hij er wel tien minuten op bleef staren. Daar kwam beweging onder de tafel en Mieke, de groote poes, tripte haar pootjes rekkend naar de bedstee, om eerst op den stoel en dan op de dekens te springen.

»O ondeugende kat,« fluisterde Tom, »ben je niet op de deel? Moeder heeft je zeker vergeten gisteravond.«

Maar Tom was toch blij dat hij nu iemand den draaimolen kon laten zien, al was 't dan ook maar een poes. Hij aaide Mieke tot ze spon. »Weet jij hoe die draaimolen hier komt, Mieke? Zou die van Sinterklaas zijn? Die heeft me nog nooit wat gebracht.«

Nu ging het nachtlucht al spetterend uit en er was geen ander licht in de kamer dan een flauw, grijsbleek schijnsel dat door 't raam viel. Tom kroop weer onder de dekens, Mieke en de draaimolen bleven er bovenop.

Na een half uur gesoesd te hebben, hoorde Tom Piet's wekkertje afloopen. Moeder werd er wakker van en stond gauw op om thee en brood voor Piet klaar te maken. Moeder stak de lamp aan.

»Morgen moeke, kom toch eens gauw hier!«

»Dag m'n jongen, ben je al weer wakker?«

»Ja moe, al lang. Kijk toch es!«

Vrouw Vosman bukte zich over haar jongen en kuste hem.

»Wat heb je daar voor moois?«

»Een draaimolen, moe. Zou die voor mij zijn? En wie heeft dien gebracht?«

Nog éér moeder kon antwoorden, ging de deur los en Anneke kwam binnen op een holletje, in haar nachtpon. »Moe, moe, dif lag voor mijn bed, een muziektol, net

als Emma van Beek heeft. Hebt u die gekocht, moe?»

»Nee, Annetje, ik niet.«

Het slimme ding van zeven jaar keek haar moeder met groote oogen aan. »Dan Gijs en Leen Barmeloo zeker. Ze hadden een groot ding onder hun blous gisteren, dat heb ik best gezien, en toen ze bij u in 't bijkeukentje waren geweest, hadden ze 't niet meer.«

Vrouw Vosman moest lachen om haar bijdehand dochtertje. »Je moet het Gijs en Leen dan maar eens vragen, An!«

Moeder goot gauw de thee op, en kleeedde zich aan. Toen kwam ook Piet beneden; die wond het draaimolentje op en liet den tol draaien, en éér 't daglicht aan den hemel kwam, hadden de Vosmannetjes al heel veel plezier gehad.

Gijs en Leen gingen met hun slee naar school. Om beurten mochten ze er in zitten en om beurten moesten ze duwen. Maar dicht bij school kwamen ze Driek de Bor achterop. Driek was een jongen, van wien de andere jongens niet erg hielden. Hij was verwaand en had altijd heele verhalen over zijns vaders rijkdom, schoon iedereen in 't dorp wist, dat De Bor meer schuld dan geld er op na hield.

»Hé, hebben jullie een slee?»

»Dat schijnt wel zoo, hè!« antwoordde Gijs.

»Laat 's kijken!« Driek draaide er met gefronste wenkbrauwen omheen. »Wel een aardig ding,« zei hij toen.

»'k Ben blij dat je hem aardig vindt,« zei Gijs ernstig.

»Wil je d'r es in, jô, dan zullen wij je duwen,« bood Leen aan.

Dat was precies iets voor Driek. Hij ging in de slee zitten, sloeg de armen over elkaar, gooide zijn dik hoofd achterover en zat zeer statig, terwijl de broers op een snellen draf met hem er van door gingen. Andere jongens en meisjes holden mee en hoe meer ze de school naderden, hoe grooter het troepje werd.

»Ga je niet fijn, jô?« hijgde Gijs.

»Je bent toch niet bang?« riep Leen.

»Stel je voor, bang. Ben je soms niet wijs?«

»Nou, of ik wijs ben. Let maar es op,« gichelde Leendert. Hij knipoogde tegen de anderen, en fluisterde onder het draven zijn broer iets in. Gijs blies zijn wangen op om niet te lachen.

Den vorigen morgen hadden Leen en wat kameraden een groote, dikke koe van sneeuw gemaakt op de speelplaats. Het leek al heel weinig op een koe, maar er zat een massa sneeuw aan.

In snelle vaart ging het voor de school heen. De jongens spanden zich in om nóg harder te loopen. Daar stond het logge, scheeve gevaarte, dat een koe moest voorstellen. Recht er op af ging het, en éér Driek wist, wat er gebeurde, bonsde de slee tegen de sneeuwkoel aan, die in elkaar viel en natuurlijk juist in de slee. Een daverend gelach klonk door de ijle winterlucht, toen Driekje heelemaal onder de witte massa bedolven werd. Gijs en Leen waren vlug opzij gesprongen, die kregen er dus weinig van mee.

De sneeuwhoop bewoog en stoof uit elkaar. Twee armen en een hoofd kwamen er uit. Driek proestte, blies en schold, maar hoe meer leven hij maakte, des te hooger steeg het gelach. Zelfs een der onderwijzers, meester Hupkes, kon zich niet goed houden.

Daar krabbelde Driek tevoorschijn, van onder tot boven wit. »Ik wist niet dat je molenaarsknecht was,« gichelde Leen. Maar Driek was woedend. Niet om die sneeuw, maar om 't lachen dat ze allemaal deden. Hij stoof op de twee Barmelootjes af, zijn grove vuisten gebald. Maar Leen riep: »Een dolle molenaarsknecht, valt aan, schiet!« En meteen kreeg Driek al een sneeuwbal tegen zijn hoofd. Gijs mikte ook, maar raakte niet door 't lachen wat hij deed. Toen volgde er een ren over de speelplaats. Driek

probeerde Leen te krijgen, maar Leen was hem te vlug af. Telkens zwenkte hij scherp af, dan stooft Driek weer een eind door, en eer Driek keeren kon op zijn logge beenen, had hij al weer een sneeuwbal te pakken.

Het gelach werd steeds luider. De andere meesters en juffrouwen waren ook gekomen, en allen lachten mee, 't was zoo'n koddig gezicht, dien dikken Driek achter den vluggen, kleineren jongen aan te zien draven. Maar opeens struikelde Leen, viel languit in de sneeuw. Toen kreeg Driek hem te pakken en sloeg in 't wilde weg met zijn roode vuisten op hem los.

»Vecht toch niet met me, ik ben geen koe,« schreeuwde Leen en alweer hooger steeg het geschater. Leen werd dadelijk ontzet. Gijs rende aan om hem te helpen, maar meester Hupkes ook. »Schaam je wat, Driek,« zei de meester, »om zoo kwaad te worden over een grap. Wil je nu uitscheiden met dat laffe slaan!« Met forsche hand trok de onderwijzer Driek omhoog. »Afgemarcheerd naar je plaats, de schoolbel luidt al.«

't Was een toer voor den onderwijzer om de kinderen rustig binnen te krijgen. Ze hadden hun lachlust nog niet onderdrukt. Leen en Driek zaten beiden in de derde klas, schoon Driek bijna een jaar ouder was. Leen was erg vroeg, Driek nogal laat op school gekomen.

't Eerste uur verliep rustig en wel in de derde, waar meester Hupkes het bewind voerde.

In 't speelkwartier smoesda Leendert met Ernst Vredenstein, een jongen uit de zesde, die erg mooi kon teekenen. Ernst krabbelde een poosje met een potlood op een stuk papier, gaf het aan Leen en daarna gingen ze baantje glijden en sneeuwballen gooien.

Na 't spelen was er in de derde klas aardrijkskunde. Leen Barmeloo zat juist één bank achter Driek de Bor en hoopte erg dat Driek maar een beurt zou krijgen. Terwijl een meisje voor 't bord stond en een paar plaats

uit de provincie Gelderland aan moest wijzen op de kaart, bukte Leendert zich een oogenblik.

»Wat doe je?« fluisterde Karel Hoogland, die naast hem zat.

»O niets, potlood gevallen,« mompelde Leen, erg rood in 't gezicht.

Het meisje voor de kaart mocht weer naar haar plaats, Een andere naam werd geroepen.

En nog een poosje later klonk meesters heldere stem:

»Driek de Bor, jij verder.«

Leenderts hart bonsde vreeselijk en hij keek strak op zijn handen. Maar zoodra Driek buiten de bank was en naar voren liep, begon er een onderdrukt te lachen, toen nóg een en nóg een, tot 't heele lokaal daverde van gelach. Meester Hupkes begreep er niets van, Driek evenmin. Maar de kinderen die Drieks rug konden zien, zagen onder aan Drieks jas een stuk papier waarop heel duidelijk een koe was geteekend, een koe met wijde neusgaten en een zwaaienden staart. Nu stond Driek voor 't bord, vuurrood van boosheid en verlegenheid. Nog zag meester Hupkes niets, maar omdat alle kinderen naar Drieks rug keken, pakte meester hem bij den schouder en draaide hem om. Eén oogenblik scheen het of meester óók zou gaan lachen, maar terstond klonk meesters stem ernstig en streng:

»Degeen die dat papier op Drieks rug speldde, moet zijn vinger opsteken.«

Langzaam ging een magere hand met een kromgehouden wijsvingertje in de lucht.

»Jij, Leendert Barmeloo? Waarom deed je dat?«

Een hooge, onzekere stem antwoordde: »Omdat.... voor een grapje, meester.«

Nu keken aller oogen naar het roode, magere gezicht met de half-dichte oogen en de langwerpige kuiltjes en opnieuw daverde het gelach.

»Stilte,« beval meneer Hupkes streng en stilte kwam er.

»Leendert Barmeloo, je blijft om twaalf uur na. Driek, wijs jij me het plaatsje Dieren eens aan....«

't Bleef den heelen morgen een beetje gespannen in de derde klas. Om twaalf uur groepeerden zich een aantal jongens en meisjes om Gijs en vertelden hem onder veel gelach wat er gebeurd was. Gijs lachte mee, maar schudde toch zijn hoofd. »Kan dat jô zich nou *nooit* eens kalm houden...?«

Toen het lokaal leeg was, riep meneer Hupkes Leendert bij zich.

»Leendert, weet je wel dat je héél ondeugend en brutaal bent geweest om zóó iets onder de les te durven doen?«

»Ja, meester.«

»Heb je er spijt van?«

Even bleef 't stil.... toen zachtjes en bang: »Nee, meester.«

»Wát zeg je daar?«

»Ja meester.... ze lachten zoo.... en.... 't was zoo grappig.... en als ik geen spijt heb, mag ik toch niet zeggen dat ik 't wel heb.«

»Neen, dat mag niet. Maar als ik je nu eens honderd regels liet schrijven vanavond, zou je dan óók nog geen spijt hebben?«

Zonder antwoord af te wachten keerde meneer zich om en schreef op een blad papier: Die grapjes hooger schat dan Plicht, kan nooit een flink mensch worden.

»Ziehier Leendert, schrijf dit vanavond thuis nu maar eens honderd malen over.«

Meester keek heel ernstig. Leendert las wat er in mooie, regelmatige letters geschreven stond. Hij werd vuurrood en liet het hoofd zakken.

»Je kunt naar huis gaan. Dag Leendert.«

»Dag meester.«

Langzaam liep hij naar de deur. Daar gekomen keek

hij eens om!... en vlug was hij bij meneer Hupkes terug. »Meester, ik nou heb ik wèl s—spijt....« stotterde hij.

»Zoo dat hoop ik, Leen. Je bent nu groot genoeg

om te begrijpen dat je je lust voor dwaze streken moet leeren beteugelen. Denk er om, mijn jongen, die niet jong leert zijn dwaasheden meester te worden, kan later niet baas blijven over zijn verkeerde neigingen. Zul je er om denken?«

›Ja meester.... dag meester....‹ En wég was Leen, de school uit. Gijs stond al bij zijn slee te wachten.

›Heb je straf gekregen?‹

›Ja, honderd regels maken. Maar 't is mijn eigen schuld....‹

›O zoo, als je dat maar begrijpt.‹

HOOFDSTUK IV.

Een prettige middag.

De vorst hield streng aan en af en toe wees de thermometer twee of drie en twintig graden aan. Gelukkig was de wind gaan liggen, anders zou 't in veel woningen niet gemakkelijk zijn geweest om het warm te stoken.

Gijs en Leendert genoten in hun vrije middagen van schaatsenrijden. De vaart was dicht geraakt eindelijk. Wel hadden de schippers nog lang moeite gedaan haar open te houden, maar de vorst bleek hun te sterk. Doordat het ijs zoo dikwijls door de booten was gebroken, was de baan niet erg mooi, tamelijk hobbelig en ongelijk, waardoor je leelijk vallen kon als je niet oppaste. Maar Gijs en Leendert trokken zich er weinig van aan of ze eens vielen. 't Deed even pijn, je stond weer op en — reed door.

Op een Zaterdagmiddag midden in December trokken ze ook weer uit, de schaatsen over den schouder. Onderweg zagen ze Johan en Emma van Beek, de tweeling van huns vaders patroon. Elf jaar oud, waren ze precies even groot, en ze leken ook erg op elkaar, beiden hadden ze blond haar en bruine oogen. Johan droeg een lekker blauw duffeltje en Emma een blauw-duffelsch manteltje, waarover haar lange krullen tot bijna aan 't middel vielen.

»Gaan jullie ook rijden?« riep Johan.

»Nou maar, en of.«

»Laten we dan samen gaan, zeg. Is 't kanaal mooi?«

»'t Gaat nogal. Zijn jullie er dan niet eerder geweest? Wij rijden er al zoo lang!«

»Neen, wij niet. We zijn allebei snip-verkouden geweest. Heb je ons op school dan niet gemist?«

»O, ik zag jullie niet, de laatste dagen, maar dacht er niet verder over na,« verklaarde Gijs.

»Dat's hartelijk,« lachte Emma.

»Is 't nou heelemaal beter?« vroeg Leen.

»O ja. Maar we hebben nog drop overgehouden. Je moet weten, oom Johan heeft bij ons gelogeerd, en die kwam toch op een goeien dag met een zak vol drop aanzetten! Van alles door elkaar, gewoon pijpdrop, zoutdrop, griotjes en van die lekkere bruine vierkantjes. 't Was zeker wel een half pond. Moeder heeft gelachen dat de tranen over haar wangen liepen, toen oom met al dat drop aankwam. Maar wij vonden 't fijn.«

»Ik heb ook nog wat in mijn zak,« zei Jo. »Lusten jullie wat?«

»Nou alsjeblijft!« zei Gijs en Leen begon opeens vreeselijk te hoesten.

»Jij houdt je maar zoo,« lachte Emma. Jo deelde royaal drop uit, ieder een handjevol.

»Jongens, daar heb je de vaart al. Zie 't eens druk zijn!«

Werkelijk waren er veel schaatsenrijders, volwassenen, en vooral ook kinderen. Ze versnelden hun pas, aange trokken door 't bonte gewriemel en 't opwekkend geglis der schaatsen over 't ijs. Gijs bond heel beleefd Emma's schaatsen vast. »Zie je dat, Jopie,« plaagde 't meisje haar broer. »Dat doe jij nooit voor me.«

»Wel, ik vind het dwaasheid. Als ieder zijn eigen schaatsen onderbindt zijn allen gelijk klaar, en als ik eerst jou help, moet je toch op me wachten.«

Gijs begon al aan zijn eigen schaatsen, terwijl Jo stond te redeneeren en zoo kwam het uit, dat Jo het laatste klaar was. Emma lachte hem uit en reed vlug met Gijs en Leen weg, doch Jo kwam hen al gauw met lange slagen achterop.

't Was heerlijk rijden, ondanks de hobbeltjes en bobbeltjes in 't ijs. De lucht welfde zoo heerlijk, helderblauw over

't witte landschap. Links, ten Oosten, lagen uitgestrekte dennenbosschen en rechts verspreide huizen, door akkers en boomgaarden omringd. Verderop kon je een stuk van 't dorp zien, waar de roode daken gloeiden in 't zonne-

licht en het slanke kerktorentje vrolijk blonk boven de boomtoppen. Hier en daar kringelden rookwolkjes uit een schoorsteen op in de ijle lucht en de hoge stoompijp van Van Beek's wasscherij stak overal boven uit.

Nu reden ze twee aan twee, Gijs met Emma en Leen met Jo. Hun gezichten gloeiden als opgewreven appels zoo rood en hun oogen schitterden.

»Als je nou zóó eens heel lang door kon rijden, net zoolang tot je in Groenland was, bij de Eskimo's,« zei Gijs.

Em schaterde. »Jongen, je noemt nogal iets op. Wou je de Noordzee en den Atlantischen oceaan maar zoo even laten bevriezen? Wat zouden wij een stijve beenen hebben als we daar aankwamen.«

»Nou ja, ik weet natuurlijk wel dat het niet kan, maar 't zou zoo fijn zijn, zie je. Ik denk zoo dikwijls dat het erg mooi moet zijn in die koude landen. Finland en Lapland ook en IJsland. Maar ik zal er wel nooit komen. Héél misschien in Noorwegen of Zweden.«

»Je zou Poolreiziger kunnen worden, net als Amundsen en Shackleton en Cook en nog anderen. Zeg Gijs, jij lijkt vader wel. Vader leest ook zoo graag over die koude landen. Misschien gaan jullie samen nog wel eens op reis.«

Gijs keek haar eens aan of hij zeggen wilde: »Hou je me voor den mal of hoe zit het?«

»Hou jij ook zoo van lezen, Gijs?«

»Nou, en of! Ik heb al bijna twintig boeken van mezelf. »Willem Wijcherts« ken je dat? En dan »Jonker Leeuwerik« en »Verkeerd begrepen« en »Van twee schitteroogjes« en »Jantje« en »Kudlago« ken je dát? »De lotgevallen van den kleinen Eskimo Kudlago« heet het.«

»Neen, dat ken ik niet. Is 't mooi?«

»Prachtig! Je mag 't wel eens lezen als je wilt. 't Is allemaal over een Eskimo-jongentje, hoe hij voor 't eerst mee op jacht mag met zijn vader en zoo«

»Ja, dat wil ik wel graag lezen. Dan kun jij eens een boek van ons leenen, Gijs, Jo en ik hebben er ook een massa.«

»Alsjeblieft!« Gijs' oogen schitterden.

Sjoeng, daar vlogen Jo en Leendert hen voorbij. »Nu moeten wij es voor rijden, hoor! Jullie gaan zoo langzaam!« riep Jo. Geweldig, wat streken die twee er op los. Maar Gijs en Em lieten zich niet beschaamd maken. Ze zetten

óók gang. Emma's blonde haren fladderden ver naar achteren door 't snelle rijden, en telkens haalden ze anderen in.

Nu was er van 't dorp niets meer te zien, aan weerskanten van 't kanaal waren bosschen met soms een stuk weiland of een strookje heigronnd er tusschen. Maar overal was 't even druk op 't ijs.

»O, kijk es, daar is Berend Vosman aan 't baantje-vegen,« riep Leen opeens. »Zou hij geen schaatsen hebben?«

»Hij doet 't zeker om wat centen te verdienen,« antwoordde Gijs. »'t Eenige geld dat er binnenkomt nu, is het loon van Piet en zieken kosten geld, zegt moeder altijd.«

»Wie is er dan ziek bij Vosman?« vroeg Jo.

»Weet je dat niet eens? En Piet werkt bij jullie. Vosman zelf ligt op bed en kleine Tom is ook ziek. We hebben....« Gijs stopte opeens. Hij wou zeggen: »We hebben er van de week nog een pot soep heengebracht,« maar hij vond 't een beetje raar om dat te vertellen.

»Wat gek van Piet om 't ons niet te zeggen,« vond Em. »Hij is ook zoo'n stille jongen, die Piet. Je hoort hem haast nooit es fluiten of praten.«

Nu naderden ze Berend, die met een grooten bezem druk aan 't vegen was. De jongen kreeg een kleur toen het viertal bij hem stopte.

»Zoo Berend.... rij jij niet? Heb je geen schaatsen?« vroeg Leen.

»Nee, mijn schaatsen zijn heelemaal stuk, ik kan er niet meer op rijden.« Berends oogen gingen bedroefd langs de voeten der andere vier.

»Nou, baantjevegen lijkt me net zoo leuk als rijden,« zei Emma van Beek vroolijk. Berend keek haar aan, alsof hij dacht, dat ze hem voor den mal hield.

»Toe Berend, laat mij es probeeren of ik vegen kan met mijn schaatsen onder!«

Hij gaf haar den bezem en Em begon uit alle macht te vegen, maar ze maakte natuurlijk de gekste capriolen er bij, want op schaatsen sta je nu niet zoo erg stevig. Em lachte luidop, de anderen deden mee, vooral Leen natuurlijk en 't duurde niet lang, of er stond een groepje menschen omheen, allemaal lachend om vroolijke Em, die met zwierende haren en gloeiende wangen zich weerde.

›Maar dat gaat zóó maar niet! De baanveger moet betaald worden,‹ riep ze en duwde Jo den bezem in de handen. Toen stapte ze half glijdend de menschen langs. ›Wie geeft er wat, heeren en dames?‹

Mevrouw Roden, de doktersvrouw, tikte Em op haar schouder en zei: ›Maar Em, wil jij heusch centjes gaan verdienen, of maak je grapjes?‹ Haastig fluisterde Emma: ›'t Is voor Berend Vosman, mevrouw, ze hebben 't zoo arm en er zijn zieken daar. Berend zelf haalt niet erg veel op, hij is te verlegen.‹

›O, zit het zóó,‹ fluisterde mevrouw Roden terug en haar taschje openend, gaf ze Emma een kwartje.

›Hiep hiep hoera, een goed begin. Meneer Berends.‹

Meneer Berends, een rentenier, begreep 't niet goed, maar gaf toch een dubbeltje. Anderen volgden, centen, halve stuivers, ook nog wel een enkel dubbeltje oogstte Emma en in 't geheel had ze bijna een gulden. Vlug en handig wipte ze alles in Berends zak. ›Kom Berend, nu moet jij ook eens een eindje rijden, je mag mijn schaatsen wel even.‹

›Neen Em, die passen hem niet, de mijne,‹ riep Gijs.

›Of de mijne,‹ schreeuwde Leen.

Die van Gijs pasten 't beste, dus bond Gijs ze af en Berend keek met een stralend gezicht toe.

›Maar je hebt klompen aan,‹ zei Jo.

›Hindert niet, dan krijgt hij mijn schoenen er zoo lang bij.‹

Een paar minuten later reden Jo, Leen en Berend vroolijk verder. Gijs, met Berends klompen aan, veegde

dat het een lust was. Zijn armen waren veel sterker dan Berends armen en de baan werd zoo schoon als een

spiegel. Em, die bij hem was gebleven, bedelde er dapper op los. »Heeren en dames, geeft wat voor Berend Vosman, den baanveger. Zijn vader en broertje zijn ziek,« klonk haar hooge stem telkens weer. Verschillende mensen vroegen inlichtingen en Emma vertelde hoe arm de Vosmans waren. 't Hinderde niet, want Berend was een eind weg.

Zoo haalde Emma in een half uurtje méér op, dan

Berend in een heelen middag zou hebben gedaan. En, wat nog meer waard was, ze wekte bij mevrouw Roden, bij anderen ook het voornemen om eens naar de Vosmans te gaan kijken en wat méér voor hen te doen.

Daar kwam Luitink de veldwachter aan.

›Hé Emma van Beek, moet ik je bekeuren voor bedelarij?‹ zei hij en trok vervaarlijke oogen.

›Nee Luitink, we werken er hard voor, hoor!‹

Luitink, die al van een paar jongens had gehoord hoe 't in elkaar zat, lachte en offerde ook zijn dubbeltje.

›Dat is nog eens lief, want u rijdt niet eens!‹ lachte Em.

Toen Berend na een half uurtje terugkwam met Leen en Johan, stopte Em zóóveel kleingeld in zijn zak, dat die er zwaar van werd. Berend was er verlegen en stil van. Toen Gijs zijn schoenen en schaatsen weer aan had, stopte Jo van Beek nog een handvol drop in Berends anderen zak en weg reed het viertal, wuivend tegen Berend die bedankjes stond te stamelen.

›Ik ben nog nooit zoo blij geweest,‹ zei Em.

Gijs keek haar aan en zag dat ze tranen in de oogen had. Hij knikte begrijpend. 't Was fijn dat Berend nu zooveel geld had en schaatsen had gereden. Gijs voelde 't zelf ook, nú was zijn eigen genot nog veel grooter en mooier, dan vóór de ontmoeting met den bruinoogigen baanveger, die er zoo bedrukt en verlegen uitzag toen ze kwamen, en nu straalde van blijdschap.

Sjieng, sjieng, gingen de rappe schaatsen verder. Er kwam al weer een lichte nevel opzetten boven de landen en de zon zat rood in 't Westen. Een rooskleurige gloed viel over 't reinwitte landschap, net of het lachte.

›'t Is gauw Kerstfeest,‹ zei Jo van Beek tegen Leen.

›Ja jô, fijn. Als 't in de Kerstvacantie óók nog sterk ijs is, kunnen we álle dagen rijden.‹ En Leen maakte een soort van luchtsprong onder 't schaatsenrijden door, met het gevolg dat hij zijn stuur verloor en zijdelings afzwenkte,

net tegen een dikken meneer aan, die met een dame in een bontmantel reed. Die twee konden maar nauwelijks staande blijven — en Leen viel op zijn zitvlak. Daar zat hij nu en zijn oogen werden spleetjes. De dikke, deftige meneer bromde vreeselijk. »Kwajongen, kun je niet uitkijken, denk je dat de baan alleen voor jou is bestemd?«

»Nee meneer,« gichelde Leendert en langzaam diepten zich de kuiltjes in zijn wangen, kwamen al zijn witte, scheeve tanden zichtbaar. De meneer bulderde: »Bengel, lach je nu óók nog?« Maar de dame in haar prachtige bontmantel lachte opeens helder mee. »Frans, brom toch niet meer, *wij* zijn immers niet gevallen en *hij* wel. Heb je je niet bezeerd, jongen?«

»Nee mevrouw, heelemaal niet,« kwam Leenderts gekke hakkelende lachstem.

»'t Zou anders niet érg wezen, 't was zijn eigen schuld,« gromde de heer.

»Ja maar, meneer, 't kwam door de vakantie, ziet u!«

»Je raast, jongen, wat heeft de vakantie er mee te maken?«

»Wel, ik was zoo blij, toen ik er aan dacht, dat het gauw vakantie zal zijn. Toen sprong ik van plezier, ziet u.«

»Leen, hou toch je mond,« mompelde Gijs beschaamd.

De heer en dame reden door. Ze hoorden de dame nog zeggen: »'k Heb nooit zóó'n zotten jongen meer gezien.«

Het rood der ondergaande zon begon tot goud te verbleeken. Heel het Westen was één glorie van licht. De vier kinderen reden nu aan een stok, Gijs voorop en Gijs moest maar steeds kijken naar dat tintelende licht. Wat was het toch mooi, dat goud langs de lichtblauwe lucht en hoe heerlijk op je vlugge schaatsen zonder moeite voort te zweven, de reine wind tegen je gloeiende wangen, je hart zoo blij en warm kloppend. En dan straks nog de wandeling naar huis, het warme, gezellige thuis, waar moeder en Titie waren.

En zoo'n mooie tijd in 't vooruitzicht! Kerstfeest! 't Woord op zichzelf klonk al zoo blij, dat je 't niet hardop of zacht in jezelf kon zeggen, zonder te voelen dat het méér beteekent dan alle andere feesten. Al dagen vóór 't Kerstfeest er is, denk je aan goede en mooie dingen, zou je voor alle menschen, die je kent, wel wat willen doen, is 't net of je van iedereen houden moet.

›Hè Gijs, wat ben jij stil,‹ zei Jo van Beek, die achter hem was. ›Vind je 't niet fijn om aan een stok te rijden?‹

›Jawel! Ik ben blij dat we een stok vonden; je blijft nu zoo mooi bij elkaar, hè! Zullen we nog eens goed gang zetten?‹

›Vooruit maar; mij nooit te hard!‹

Voort vlogen ze als de wind. In een paar minuten waren ze weer op de plek, waar ze het dorp konden zien. Nu was dat zoo'n prachtig gezicht, want het torentje schitterde net of 't van klaar goud was, de roode daken gloeiden en de ruiten van de dichtbijliggende huizen schenen wel in brand te staan.

›Laten we nog een klein eindje verder rijden en dan langs grootvader naar huis gaan,‹ stelde Gijs voor.

Dat vonden ze allemaal best. ›Als we maar vóór donker thuis zijn,‹ zeiden Jo en Em.

Ze vonden grootmoeder alleen; grootvader was naar 't dorp om een paar boodschappen.

›Wie lust er warme gebraden appels?‹ vroeg grootmoe.

›O, grootje, wat vallen wij met onze neuzen in 't vet,‹ riep Gijs, en Leen ging, éér de anderen wisten wat er gebeurde, op zijn hoofd staan, de beenen in de lucht.

›Hè hè, dollé bengel,‹ knorde grootmoe, ›doe die kunsten maar als je buiten bent. Straks schop je me den boel van tafel.‹

›'t Was uit blijdschap om die appels,‹ zei Leen, met een vuurrood gezicht in zijn natuurlijke houding komend.

»Bij jou is alles uit blijdschap,« lachte Jo. »Straks was 't om de Kerstvacantie dat je bijna dien meneer omreed en nu dit weer.«

»Goed beschouwd schijnt blijdschap héél slecht op Leen te werken,« zei Gijs geleerd. »Hij wordt er altijd wild van.«

»Daar zeg je iets, waarin misschien meer wijsheid ligt, dan je zelf wel weet, m'n jongen. Een massa menschen kunnen slecht tegen veel blijdschap en voorspoed. Bijna iedereen heeft verdriet en moeite noodig om in 't goede spoor te blijven — of te komen. Denk maar aan Vosman.«

»Ja, grootmoe,« antwoordde Gijs, bijna zijn vingers brandend aan een grooten appel met een héérlijk, strooperig bruin korstje.

»Moet u eens hooren, Berend was aan 't baanvegen vanmiddag.« Nu volgde 't heele verhaal en grootmoeder knikte zóó zonnig lachend en goedkeurend naar Em, die 't bedacht had, dat het meisje bloosde van plezier.

»Komt kinders, eet nog maar, hoor! Ik heb er genoeg.« 't Was voor 't eerst dat de Van Beekjes bij Meertens in huis kwamen. Het ouderwetsche vertrek met de oude-oude dingen er in, het vriendelijke vrouwengezicht door nog krullige, grijze haren omglansd, de groote hangklok met koperen kettingen en gewichten die zoo langzaam — gemoedelijk tikte . . . dat alles had een groote aantrekkingskracht voor Emma. Er heerschte zoo'n rust, zoo'n blijmoedige kalmte daar.

»Wat prettig, om nog grootouders te hebben,« dacht Emma hardop. »Ik heb maar één grootmoeder en niet één grootvader gekend.«

»Wel, als je 't zoo prettig vindt, kom dan maar eens vaker met de jongens mee. *Ik* zou 't heerlijk vinden om wat meer kleindochters te hebben, inplaats van al die ondeugende jongens,« glimlachte juffrouw Meertens.

»Dan mag *ik* zeker niet meekomen,« zei Jo van Beek, half guitig, half verlegen, »want ik ben óók een jongen.«

»Je mag gerust komen, hoor, zoo vaak je wilt. We houden hier allebei van dat jonge, vroolijke goed.«

»Ik wil graag genoeg,« bekende Em.

»Voorals er braad-appeltjes zijn,« plaagde Leen.

»Zoo de waard is, verdenkt ie zijn gasten, jongetje!«

Grootmoe lachte Leen hartelijk uit, terwijl ze wat appels in een zak deed om mee te nemen. En omdat 't al begon te schemeren stapten de vier op, na hartelijk bedankt te hebben. Grootmoeder kuste haar »wilde jongens« en zei: »De groeten thuis en vraag of moeder eens gauw komt. Ik loop niet hard, zoolang er'sneeuw ligt.«

Onderweg zei Em: »Zeg Gijs, wanneer kom je Kudlago brengen . . . en een boek voor jezelf halen? Vanavond?«

»Als 't mag van moeder, graag.«

»Mag ik niet meekomen?« vroeg Leen — net alsof hij huilde.

»Natuurlijk wel, als je tenminste niet zoo'n zot gezicht zet.«

»Zóó een dan?« En Leendert lachte met dichtgeknepen oogen en wijd-open mond tot ze allemaal schaterden.

HOOFDSTUK V.

Een vreemde avond.

Het heldere, electrische licht, getemperd door een kap van gebloemde zijde — moeder Barmeloo's trots, want ze had haar zelf gemaakt — viel op de gedekte tafel toen vader thuis kwam om zes uur.

»Dag vrouw.... zoo jongens — waar is mijn kleine piepmuis?«

»Piep.... piep,« klonk een hoog, hel stemmetje onder tafel. Dat was 't spelletje dat elken avond herhaald werd.

»Waar is mijn piepmuisje? Wie heeft haar gezien?«

Nu kwam een blond kopje te voorschijn en een klein handje kriebelde aan Barmeloo's beenen.

»Ha.... daar is ze.« Met een zwaai beurde vader klein Marietje op in zijn armen en kuste haar dat 't klonk.

»Gelukkig dat u thuis bent,» zei Leendert.

»Waarom, jongen?«

»Omdat ik zoo'n geweldigen honger heb.«

»O ja, natuurlijk, jullie hebt schaatsen gereden. Was 't mooi?«

»Fijn, vader. En we hebben met Jo en Em gereden.«

»Dat wist ik al lang. Jo was straks even in de machinekamer om een hamer te halen.«

Ze schikten aan tafel. Titie tusschen vader en moeder in en moeder sneed boterhammen, witbrood, roggebrood en tarwebrood. En heerlijke leverworst was er, van 't eigen-geslachte varken, met van die lekkere spek-dobbel-

steentjes er in. Toen de boterhammen klaar waren, schonk Gijs de bekers vol warme melk, dat was zijn werk altijd.

›Vader, mogen we vanavond naar Van Beek? Emma heeft 't gevraagd. Ik zou haar een boek brengen, en dan krijg ik er een van haar te leen.«

Barmeloo keek zijn oudsten zoon hoofdschuddend aan.

›Moet er weer gelezen worden? Heb je geen huiswerk?«

›Al af, vader. 'k Had enkel vijf sommen en die heb ik vanmiddag dadelijk na 't eten gemaakt.«

›Dan is 't mij goed, jongen. En moet Leen ook mee?«

›Ja, vader.«

›Ga dan maar dadelijk na de boterham.... en blijf niet te lang, hoor! Halfacht in elk geval weer thuis.«

›We zullen er voor zorgen, vader,« zei Leen plechtig.

›Moe, mag ik nog een boterham met worst?«

›Nee, Leen, wel een zonder worst.«

›Dan alstublieft maar zonder worst. Ik wou 't maar es probeeren, ziet u.«

›Je bent een deugniet,« hoofdschudde moeder, half lachend.

Na een kwartiertje trokken de jongens hun jekkers aan, stroopten de mutsen over de ooren, deden een das om en stapten naar buiten, de handen in de zakken.

't Was helder en fijntjes koud. Aan het diep-donkere uitspansel schitterden duizenden sterren. In 't berkenlaantje liep Gijs al omhoog te kijken, door 't kantwerk van de fijne, teere takjes heen, en op den weg gooide hij zijn hoofd heelemaal achterover.

›Jô, wat loop je gek. Straks krijg je een stijven nek,« rijdde Leendert.

›Vind jij al die sterren dan niet prachtig? Hoe langer je kijkt zooveel te meer je er ziet. Kijk, daar heb je de Groote Beer, die gaat nooit onder, en daar bovenaan het zevengesternte.«

›Ondergaan,« zei Leen verbaasd, ›gaan sterren dan onder?«

»Ja, ik meen van sommige wel. Zeg Leen, ik zou ze wel allemaal willen kennen.«

»Wat heb je daar nou aan! En dan, je moest wel een hoofd hebben zoo groot als een huis, als je van alle sterren de namen zou weten.«

»Nou ja, allemáál hebben ze geeneens namen, geloof ik. Zeg Leen, weet je wel dat de meeste sterren grooter zijn dan de maan?«

»Loop nou rond, jô! Denk je dat ik zoiets geloof? Je kunt net zoo goed zeggen: jij bent grooter dan vader.«

»'t Is toch eerlijk waar, Leen. Weet je, die vreemde monteur, die van 't voorjaar bij Van Beek een nieuwe stoommachine heeft gelegd en bij ons een nacht heeft geslapen, *die* vertelde daar zoo fijn over. Die wist heel wat!«

»Je hebt je fijn wat wijs laten maken. Hoe kan nou een ster grooter zijn dan de maan!! Je *siet* toch, dat 't niet zoo is!«

»Omdat de maan lang niet zoo ver af is als de sterren, dáárdoor komt het dat ze grooter lijkt. Vraag zelf maar 's aan vader of aan meester Hupkes.«

»Wat denk jij toch altijd aan rare dingen,« lachte Leen.

Gijs antwoordde niet, maar floot een deuntje, nog altijd naar de sterren kijkend.... Wat was dat daarboven toch groot, geweldig groot. En Hij, die al dat groote, prachtige schiep, Hij wilde al de kleine menschen, die Hem liefhadden, helpen, allemaal, één voor een. Als je daar toch goed over dacht....

Gijs floot niet meer, stapte zwijgend naast zijn broertje voort. Hoe langer hij keek naar de oneindigheid boven hem, hoe meer sterren hij schitteren zag, en hij wist zelf niet hoe 't hem te moe was. Eer hij 't wist stonden ze bij Van Beek voor de deur.

Jo deed dadelijk open toen ze belden. »Kom binnen, jongens; koud, hè?«

In de groote, mooie huiskamer was 't lang niet koud. Een haard snorde er onder den schoorsteenmantel en er voor op een kleedje lag juffrouw Em, zoo lui mogelijk met een groote, sneeuw witte poes in haar armen. Aan tafel zat Adolf, de oudste zoon des huizes, die al in de stad op een Mulo-school ging, met een paar boeken en schriften voor zich.

»Zoo, Barmelootjes, zijn jullie daar! Ik ben hier vanavond baas, want vader en moeder zijn uit, op visite weet je.«

»Luister maar niet naar hém,« zei Jo. »Hij is vanavond zoo vervelend en doet niets als plagen. Hij moet zoo genaamd lééren, maar als *hij* leert, doet Lotte het ook....«

Lotte, dat was de groote, witte poes.

»Hé hé, ventje, niet zoo brutaal als je blijft.« Adolfs lange arm schoot uit en hij gaf Johan een klap op zijn rug. Jo wou terugslaan, maar Em, die was opgesprongen, trok hem mee naar de boekenkast die in een hoek van de kamer stond, en waarheen ze ook Gijs en Leen riep.

»'t Is zoo vervelend als vader en moeder uit zijn,« fluisterde ze Gijs in, »dan doet Dolf niets anders dan plagen. En vanavond zijn pa en moe al zoo vroeg gegaan, naar kennissen in de stad, met het Fordje.«

»Kijk, dit is mijn plank en dat is Joop's,« zei Em toen hardop. »Zoek maar uit wat je graag hebben wilt. Maar zeg, heb je Kudlago nog voor me meegebracht?«

»O ja. 'k Had het vóór 't broodeten al in den zak van mijn jekker gestopt — 'k zal 't halen.« En Gijs liep naar de gang waar zijn jasje hing.

Toen hij weer binnen kwam, lachte Em: »Wat ben jij een verstrooide professor, zeg!«

»O, die Gijs is zoo'n raar joch,« gichelde Leen. »Hij heeft niks anders gedaan dan naar de sterren kijken onderweg. En hij zei, dat een ster nog grooter is, dan de maan.«

Adolf keek op. »Dat is ook zoo, maar hoe weet jij dat, Gijs, dat leer je toch op onze prachtige school nog niet.«

Gijs antwoordde niet, maar Leen vertelde: »Van dien monteur die hier heeft gewerkt van 't voorjaar.«

»O, van *die*. 't Is waar ook, die heeft bij jullie geslapen. Wat een vervelende, pedante vent was dat. Weet je, wat ie tegen me zei: Je mag 't wel op prijs stellen dat je vader geld heeft en je kan laten leeren wat je wilt. Ik wou dat *ik* had kunnen studeeren, dan zou ik geen monteur zijn geworden.«

Gijs kreeg een kleur. »En is hij dáárom vervelend? dat vind *ik* niet. Ik vond hem aardig en vader en moeder ook. Hij kon wát fijn vertellen. Hij wist zooveel!«

Dolf lachte. »Jij wilt zeker óók graag gaan studeeren, hè! Wat ga je worden later, machinevoerder bij mij, zooals je vader nou machinevoerder is bij mijn vader?«

»Ik hoop het niet,« zei Gijs doodleuk.

»Zoo, waarom niet?«

»Omdat jij me heelémaal geen aardige baas zou lijken.«

Daar begon Leen te lachen dat hij schudde en Joop en Em niet minder. 't Leek eerst of Dolf boos zou worden, maar hij bedacht zich, en vroeg verder: »Wat wil je dán worden?«

»Onderwijzer!«

Adolf zette groote oogen op. »Lijkt je dat zoo mooi?«

»Ja!«

»Kom Gijs, kijk nou maar es naar de boeken,« drong Jo aan.

»Hier, *dit* is fijn: »Jaap Holm en zijn vrinden.« Wil je dat?«

»O ja, graag.«

»Dit is óók mooi,« zei Em, »Truitje.«

»Mag *ik* dat dan?« vroeg Leen.

»O jawel. 'k Dacht dat jij niet van lezen hield.«

»Niet zóóveel als Gijs, maar toch wel.«

Nu ging de boekenkast dicht en aangezien Dolf ver-

klaarde de heele tafel noodig te hebben voor zijn studie, gingen ze in een half kringetje om den insluithard zitten.

Joh. v. d. Ruij

›Dus — onderwijzer lijkt jou 't mooiste wat er is, hè?‹
begon Adolf weer. Gijs, die hem niet aankeek en zijn

spottende oogen niet zag, antwoordde: »Nee, 't mooiste lijkt me dominee of dokter — dan kun je zooveel doen — maar daarvoor moet je heel lang leeren en«

Adolfs schaterlach deed hem verschrikt omkijken. »Waar zoo'n ukkie van tien jaar al niet over denkt.«

»Ik word in Januari elf,« zei Gijs.

»Nou, elf dan, dominee-dokter!«

»Maak maar zoo'n drukte niet, Dolf,« kwam Jo voor zijn kameraadje op. »Ik weet nog best dat jij voor een paar jaar altijd zei, dat je officier wou worden en toen opeens veranderde 't in slager.«

Nu lachten ze allemaal Dolf uit. »O ja, ik weet 't nog,« zei Em. »Officier of slager, een klein verschil!!«

»Toen hield ie zeker opeens erg veel van worst,« gichelde Leen.

Dolf werd rood en maakte net toebereidselen om Jo met een schrift te gooien, toen de dienstbode binnenkwam met vijf koppen chocola op een blad, en voor ieder een biskwietje.

»Ha, leve onze Anna!« riep Jo. »Anna, mogen we 't hier hebben?«

»Zeker wel! Wat zitten jullie daar fijn,« lachte het meisje en gaf hun ieder een dampenden kop.

Toen Anna weg was — spotte Dolf weer: »Nou Gijsje, wat zal 't nou zijn, dominee of dokter?«

Gijs keek hem niet aan, maar staarde met groote, blauwe oogen in het vlammeende haardje, dat een rood schijnsel over zijn blonde haren deed spelen. «Ik heb niet gezegd dat ik dat *worden* zou, 'k weet best dat vader 't niet zou kunnen betalen. Ik zei alleen dat 't me zoo mooi leek.« Zijn gezicht stond een klein tikje bedroefd. Em brak een stukje biskwie af voor bedelende Lotte en zei: »Trek je er toch niks van aan, Gijs, hij plaagt toch *altijd*.«

Tingelingeling, galmde de bel door 't huis. Ze hoorden Anna naar de deur gaan en even later kwam Ernst

Vredenstein binnen, de jongen die de koe had geteekend, welke Leen aan Driek de Bors jas speldde, den dag na Sinterklaas. Een magere jongen met glad, donker haar en mooie, maar geen vroolijke, bruine oogen, was Ernst Vredenstein. Hij kwam wel eens bij Van Beek. Een prettig thuis had Ernst niet. Zijn moeder was dood en zijn vader een stugge man, die elken avond cognac dronk.

»Zoo Er, kom bij ons zitten,« zei Jo vriendelijk en ruimde een plaatsje voor hem in.

»Nou, graag, want ik bibber van de kou.«

»Ik zal gauw een kop chocola voor je vragen.« Em wipte naar de keuken en vroeg: »An, heb je nog heete melk?«

»Ja, hoor. Zal ik een kop chocola maken voor Ernst?«

»Blijf maar zitten, dat kan ik wel.« En in een wip had Emma 't klaar, lekker dampend en met een laagje schuim er op.

»Hè, daar kom je van bij,« zei Ernst toen hij 't lekker warm opdronk.

»Zitten we hier gezellig of niet?« lachte Em.

»Nou! En Lotte in 't midden. Wat mooi, dat roode schijnsel op haar witte vel. Net een plaatje.«

»Toe Er, teeken Lotte es,« bedacht Em opeens.

»Maar 'k heb zulke stijve handen! Ik kan geen potlood vasthouden.«

»Nou, dan wrijf je ze even goed door elkaar, jô. Toe, doe 't eens.«

»Vooruit dan maar, omdat je zulke lekkere choco voor me gemaakt hebt. Zoek maar een stukje papier zonder lijntjes, ik heb wel een teekenpotlood in mijn zak.«

»Als 't maar geen *koe* wordt,« zei Jo veelbeteekenend. Leen begon te lachen... maar niet zoo erg van harte, want hij dacht aan de honderd regels.

Even later zat Ernst met gekruiste beenen druk te teekenen, het mooie velletje papier op »Kudlago« gelegd.

»Je zit maar zoo wat te krassen,« zei Leen. Maar toen

't af was, vonden ze 't allemaal prachtig. Lotte zat net zoo echt op 't haardkleedje, wit en mollig, want Ernst had het papiertje heelemaal donker »gekrast« en Lottes portret er wit tusschen gelaten met hier en daar een schaduwplek.

»Lottie kijk es, dat ben jij,« en Em hield het papiertje vlak voor den poesenneus. Maar Lotte knipoogde slaperig en wou er heel niet naar kijken.

Gijs was het opgetogenst van allemaal. »Je kunt best een beroemd schilder worden, naderhand, Ernst,« zei hij met roode wangen en schitterende oogen. Ernst's bleek gezicht werd er even vroolijk door, maar Dolf zei: »O ja, natuurlijk wordt hij een beroemd schilder, nog beroemder dan Rembrandt en Jan Steen te zamen. En als-ie dan eens ziek wordt, komt de knapste dokter van 't land, Gijsbrecht Barmeloo, om hem weer beter te maken.«

Gijs antwoordde niet — en Ernst zei: »Ik heb thuis een massa teekeningen — wil je die es zien, Gijs?»

»Nou, en graag ook. Wanneer?»

»Wel, net wanneer je wilt. Ga nu dadelijk maar mee.«

Gijs keek op de klok. »Kwart voor zeven is 't.... en om halfacht moeten we thuis zijn, dat kan nog net, hè. We moeten toch langs jouw huis. Maar....«

»Wat?»

»Vind je vader 't goed als we komen?»

Ernst's gezicht was al niet vroolijk meer. »O, ja. Jullie hoeven niet eens naar de huiskamer, want ik heb mijn teekeningen allemaal boven.«

»Hè, doe 't nou maar op een anderen keer,« zei Emma — »anders moet jullie zoo vroeg weg.«

»Ga dan méé,« stelde Ernst voor.

Em keek aarzelend naar Jo. Hij was pas een paar malen en zij nog nooit in Ernst's tehuis geweest. Dolf zei: »Ja vooruit, dat doen we. Ik zal 't wel even tegen Anna zeggen.«

Anna vond het maar half goed dat de kinders nu nog

uitgingen, maar Dolf zei: ›Ik ben geen bakerkindje meer, als Jo en Em 't nu alléén waren!‹

Dus werd het opeens een groote jassen-aantrekkerij in de gang.

›Pak je er maar goed in, Jo, je bent nog zoo verkouden,‹ zei Em als een *zorgzaam moedertje*.

Daar gingen ze met hun zessen het stille dorp door. De electriche lantaarns wierpen hun licht op de eenzame, witte straten waar bijna niemand liep . . . en hoog boven de huizen en de kale boomen schitterden Gods sterretjes helder en luisterrijk.

Het huis van mijnheer Vredenstein was groot en mooi gelegen. Een tuin vol oude boomen en aardige slingerpaden strekte zich er omheen uit. Mijnheer Vredenstein had geld en schoon hij een heel knap architect was, werkte hij niet erg veel meer. Wel ging hij dagelijks met zijn motor naar de stad waar hij zijn kantoor had, maar de lust om te werken werd minder naarmate de trek in drank grooter werd.

De zes, met Ernst vooraan, gingen de achterdeur binnen en vonden in de keuken de dienstbode Geertje. Die zette groote oogen op, toen ze opeens al die kinderen zag, want ze was niet gewend dat Ernst vriendjes meebracht. ›Ze willen mijn teekeningen zien, Geert, waar is vader?‹ zei Ernst.

›In de voorkamer, ga maar zachtjes naar boven,‹ antwoordde 't meisje, dat niet kwaad was en op wie de heele huishouding rustte, nadat de huishoudster, die niet met mijnheer Vredenstein overweg kon, was heengegaan.

Zacht gingen ze de gang door en de trappen op. 't Was overal mooi en ruim genoeg, maar Em voelde haar hartje beklemd worden, en zoo ging 't Gijs precies. Ze zuchtten van verlichting toen ze op Ernst's slaapkamer kwamen, een groot vertrek, mooi gemeubeld maar erg rommelig en ook wel wat stoffig. Omdat er geen stoelen genoeg waren,

gingen ze maar op 't ledikant zitten, met Ernst's teekeningen op de sprei. Er waren er een massa, mooie en minder mooie, enkele gekleurd. Gijs, Em en Leen keken hun oogen haast uit. Als een man die teekeningen had gemaakt, zouden ze die zeker ook mooi hebben gevonden, maar nu een jongen, weinig ouder dan zijzelf, ze had vervaardigd, was hun bewondering grenzenloos. Er waren bloemen en dieren, kleine landschapjes, vazen en ook wel dingen die hij van platen of schilderijen had nageteekend. Gijs voelde de kou van de onverwarmde kamer niet, en dacht geen oogenblik aan de klok. »Jô, wat fijn toch,« zei hij telkens, »ik wou dat ik zoo teekenen kon. Er, je moet ze eens meenemen naar school en aan de meesters laten zien.«

Intusschen had Dolf, die niet zooveel belang in Ernst's werk stelde, de kamer eens doorgekeken. Aan den muur boven Ernst's bed, hing een groote fotografie van een dame met donker haar en een lief, maar wat droevig gezicht. Dolf zag wel, dat Ernst er op leek en zei: »Is dat je moeder?«

Ernst keek op. »Ja, dat is moeder,« zei hij. Zijn stem klonk zoo hard en vreemd, en toen Gijs hem aankeek, zag hij dat Ernst's oogen heel treurig en groot waren. »Als moeder nog leefde zou 't vandaag haar verjaardag zijn geweest,« kwam er even later.

Gijs voelde opeens een steekje in zijn hart en hij hield den adem in. Moeders verjaardag! Dat beteekende bij *hen*: een heerlijke dag vol verrassinkjes en vreugde. Dan kwamen grootvader en grootmoeder 's morgens al om te blijven eten, dan bracht grootmoe een groote goudgele potkoek mee, vol rozijnen en sucade, en dan mochten hij en Leen een uur langer opblijven 's avonds. En hier!... Opeens voelde Gijs hoe koud die mooie groote slaapkamer was, hoe vreemd, akelig stil het huis. Stel je voor dat *moeder* weg was, voorgoed en vader een stuursch man die dronk en vloekte.

Daar keken Ernst's bruine oogen in de groote blauwe van Gijs. Haastig draaide de moederlooze jongen zich om, om zijn teekeningen in de kast te bergen. Toen hij terugkwam bij de anderen, had hij er nog één in zijn hand, een vaasje met sneeuwkllokjes.

›Wil jij die? die vond je zoo mooi.«

›O, alsjeblijft, Ernst,« stamelde Gijs, die een prop in zijn keel voelde en tranen in zijn oogen. Met bevende handen rolde hij 't velletje papier op en stak het in zijn zak.

›Ik dacht dat jullie om halfacht thuis moest zijn?« zei Adolf.

›Ja, hoe laat is 't dan?«

›Tien minuten over, als je 't goedvindt.«

›O Gijs, nou krijgen we straks!« zei Leen.

Haastig gingen ze de trappen af, maar Leen struikelde halverwegen en rolde de rest. Em gaf een schreeuw van schrik, maar Leen, die een beetje pijn niet telde, zat beneden te lachen dat hij schudde.

Daar ging een deur open, de groote breedgeschouderde figuur van mijnheer Vredensteen kwam op den drempel. Sombere, booze oogen keken naar den jongen op den grond, naar de vijf andere kinderen, die verschrikt midden op de trap stilstonden.

›Wat moet dat hier, wie maakt dat helsche lawaai?«

›Ik meneer,« proestte Leen, die nergens en nooit bang was en moeilijk ineens op kon houden als hij eenmaal lachte. ›Ik viel van de trappen.«

Ernst stond zenuwachtig op zijn lip te bijten. Hij wist dat zijn vader weer cognac had gedronken en óók, dat vader dan héél erg driftig kon worden.

De groote, somber-grijze oogen gingen van Leen naar de anderen. ›Ernst, wat doe je met al dat ontuig hier?«

›Ze hebben mijn teekeningen gezien, vader,« zei Ernst en Adolf van Beek, wiens trots tegen dat minachtende woord opkwam, zei: We zijn geen ontuig, meneer.«

Daar werden de grijze oogen groot en vurig en recht keken ze in Dolfs gezicht, totdat deze achter Gijs weggrok met al zijn dapperheid.

Dit werkte alweer op Leenderts lachspieren en hij lag onder aan de trap de gekste geluiden te maken, zooals altijd, wanneer hij lachte.

›Jij schijnt pret in je leven te hebben.« Meneer Vredenstein stapte op Leendert af en bukte zich. Meteen was Gijs ritsch de trappen af. ›U moet mijn broertje niet slaan, meneer, hij kan 't niet helpen dat-ie lacht, als-ie eenmaal lacht, kan hij niet ophouden.«

Nu kwam Gijs aan de beurt om door die groote, vreeselijke oogen aangekeken te worden. Maar, ofschoon zijn hart erg klopte, sloeg hij de zijne niet neer en beschermend stond hij over Leen gebogen op de onderste tree, zijn hoofd opgeheven.

›Wie zegt je, jongen, dat ik je broer wil slaan? Ik wou 'hem optillen, of moet hij hier vannacht blijven liggen?«

Een forsche hand duwde Gijs weg en trok Leen aan zijn kraag omhoog. ›Ziezoo, marcheert nu maar af.«

Dat lieten ze zich geen tweemaal zeggen. In een wip waren ze bij de voordeur en Gijs was de eenige die zei: ›Dag meneer, dag Ernst.«

Zonder te luisteren naar wat de Van Beekjes nog praatten, trok Gijs zijn broertje mee en in een ren ging het op huis aan.

›Dag Dolf, Jo en Em,« riep hij alleen.

Vijf minuten voor acht holden ze het berkenlaantje door en meteen ging de keukendeur al los, kwam moeder hen tegen. ›Jongens, waar blijven jullie toch?«

Vader keek geweldig boos. Maar toen Gijs hijgde: ›'t Spijt me, vader,« toen werd vaders voorhoofd al weer gladder. Gijs kwam bijna nooit over tijd thuis. Leen nog wel eens, als hij zonder zijn broer op stap ging.

In de kamer, terwijl ze haast je, rep je hun schoenen

uittrokken, deden ze 't heele verhaal en toen vader alles wist was hij niet boos meer.

Gijs lag in bed en dacht.

Arme Ernst, die geen moeder meer had.

Meneer Vredenstein, wat een groote, sterke man. En die oogen! Net of er vuur in brandde, hu! Zoo boos konden ze worden en toch toen hij zei: »U moet mijn broertje niet slaan,« toen waren die oogen zoo vreemd, net of er een groot verdriet in was.

En hij deed Leen niks. »Ik wou hem alleen maar optillen,« zei hij.

Had-ie nou maar *niet* gezegd: »U moet mijn broertje niet slaan.« Wat zou die meneer wel denken? En . . . Ernst?

Ernst's vader rook duidelijk naar sterken drank. Wie weet, als hij *dat* maar niet deed, zou hij vriendelijker en vroolijker worden.

Wat aardig van Ernst, hem die mooie teekening te geven. Vader en moeder vonden 't ook mooi.

Toch niet prettig, zoo'n groot, hol huis als van Vredenstein en dan zonder moeder er in. Hier véél fijner, alles zoo dicht bij elkaar. Leens bed vlak naast het zijne en vader en moeder beneden aan 't praten. Zoo gezellig, moeders hooge en vaders lage stem rustig te hooren praten zonder de woorden te verstaan.

Toen moeder een paar minuten later over haar oudsten jongen heenboog, klemden Gijsbrechts armen stijf om haar hals.

»Moe, wilt u met me bidden voor Ernst en zijn vader?«

Moeder streelde zijn dikke, blonde haren. Telkens kwamen er méér in Gijsbrechts avondgebed, dacht moeder. Een poosje geleden Tommie Vosman en nu Ernst Vredenstein.

Leendert had gehoord wat Gijs vroeg en toen moeder bij hem kwam, was er nog geen spoor van slaperigheid

in zijn oogen, terwijl hij gewoonlijk al half dutte als moeder toedekte.

›Heb je nog geen slaap, vent? En 't is al zoo laat.«

Leen hield moeders hand vast toen hij zijn avondgebed had gedaan. ›Moeder, ik hoop dat *ú* heel, héél oud zult worden,« zei hij. Toen wist moeder Barmeloo wel, dat hij óók over Ernst dacht.

HOOFDSTUK VI.

Naar Tommie.

Na dien avond waren de Barmeloos, vooral Gijs en Ernst Vredenstein, dikwijls bij elkaar, schoon Ernst ouder was.

›Kom je ook es bij ons?‹ had Gijs al dadelijk den volgenden dag gevraagd. En Ernst wou wel. Hij maakte weinig vriendjes op school, stille jongen die hij was. Maar Gijs trok hem aan.

En de eerste maal dat hij kwam, voelde hij zich al dadelijk thuis. Juffrouw Barmeloo zat een nieuw pak voor Leen te naaien, een warm, van manchesterfluweel. Kleine Titie speelde op den grond, zooals ze gewoonlijk deed, met een vijftal poppen. Maar één pop was er, van celluloid, die was een arm en twee beentjes kwijt. Ernst maakte de losse lichaamsdeelen weer stevig op hun plaats met elastiek uit moeders naaimand en kwam daardoor zóó in de gunst bij Titie, dat ze niet meer voor hem onder tafel kroop, zooals ze voor alle vreemden deed.

Op een Woensdagmiddag, een week na dien avond bij Van Beek, kwam Ernst Gijs en Leen halen om schaatsen te gaan rijden. Maar Gijs had dien morgen, bij 't baantje glijden van school naar huis, zijn enkel wat verstuikt. 't Was wel niet zoo erg, en hij kon best loopen nu de enkel gezwachteld was, maar schaatsenrijden mocht toch niet van moeder.

›Ga maar met Leen,‹ stelde Gijs aarzelend voor.

›Of wil Ernst met ons allemaal meewandelen naar grootmoeder en daarna door naar de Vosmans?‹ zei juffrouw Barmeloo.

›Hè ja, Ernst, doe dat,‹ riep Gijs.

Na eenig aarzelen stemde Ernst toe en met hun vijven gingen ze op weg. Titie in een rood manteltje met rood mutsje op, werd in de slee gestopt, een deken warmpjes om haar heen. Leen en Ernst duwden, Gijs stapte deftig aan moeders arm achteraan. Kleine Titie was dol van blijdschap en deed bijna niets anders dan lachen onderweg. Leen maakte ook zulke gekke bokkesprongen achter de slee. En zelfs Ernst moest lachen. Hij vergat voor een poos zijn stille, sombere thuis.

Grootvader en grootmoeder keken verwonderd op, toen die heele stoet den tuin in kwam zetten. Grootvader deed de deur wagenwijd open. ›Is mijn klein Roodkapje daar en heeft ze geen wolf gezien onderweg?‹

›Daar is de wolf al,‹ lachte Gijs, op Jaap wijzend, die naar buiten kwam rennen en luid blaffend om de slee stooft.

Ernst voelde zich al gauw op zijn gemak in de groote, ouderwetsche keukenkamer en zat met den ouden Meertens te redeneeren eer hij 't zelf wist. Meertens had de teekening van de sneeuw klokjes gezien en daar hij óók wel een beetje verstand had van teekenen, stelde hij veel belang in Ernst.

›Je gaat zeker architect worden, net als vader?‹ vroeg Meertens.

›Ik weet 't niet, Meertens. 'k Zou liever schilder willen worden.‹

›Jonge-jonge, dat valt anders niet mee, om daar je kost mee te verdienen. 't Zijn er maar enkelen die dat kunnen. En als je architect bent, kun je daarom tóch nog wel landschapjes en stadsgezichten en allerlei andere dingen teekenen. Voor liefhebberij is 't heel mooi, maar als broodwinning!?‹

›Ja, dat zegt tante Ina ook altijd.«

›Wie is tante Ina?«

›Een zuster van . . . vader. Tante kan ook heel mooi teekenen en schilderen en illustreert wel eens kinderboeken enz.«

›Dus het zit in de familie bij jullie. Ja ja, dat heb je meer.«

Gijs vond 't fijn dat grootva en Ernst zoo zaten te redeneeren.

›Er, je moet al je teekeningen es meebrengen, dan gaan we hierheen, en kan grootvader ze ook es zien.«

›Ja jongen, daar zou je me een plezier mee doen,« viel Meertens bij. En Ernst beloofde 't.

Intusschen waren grootmoeder en moeder bij het groote kabinet bezig. In een lade lagen paren nieuw-gebreide kousen en borstrokjes en mutsen. ›Zie je, kind,« zei grootmoeder, (en Leen zat al weer te gichelen omdat ie 't zoo grappig vond moeder ›kind« te hooren noemen), ›zie je, kind, nou heb ik hier nog een stuk best flanel, maar met naaien ben ik niet zoo vlug meer, 't valt bij mij altijd zoo stijf en ouderwetsch uit. Als jij nou es van dien lap twee jurkjes wou maken voor Griet en Anneke, dan wil ik wel voor jou weer kousen aanbreien en zoo.«

›Best, moeder. Ik zal 't straks dadelijk meenemen. Als ik eerst eens goed kijk hoe groot Griet en Anneke zijn, dan kan ik 't best uit 't hoofd maken. En ik denk, de Vosmannetjes zijn nogal klein van stuk, ik denk dat Gijs de jurk voor Griet wel een keer kan passen, voor de lengte en dat alles.«

Gijs had niet gehoord wat moeder zei, die luisterde naar grootva en Ernst. Maar Leendert, die met Titie en Jaap zat te sollen, hoorde 't wel, en begon me te lachen op zijn dwaze manier, dat ze hem allemaal aankeken opeens.

›Wat heb je, Leen?« vroeg Gijs.

Leen kon haast niet praten. »Hi-hoe-hoe, moeder gaat een jurk voor Griet Vosman maken, en jij moet 'em passen, ik lach me slap, jij met rokken aan!« En Leen boog in tweeën, zijn voorhoofd op Jaaps rug.

Gijs kreeg een kleur. »Dat doe ik vást niet,« riep hij. Maar toen ze allemaal schaterden om Leens pret en zijn verlegenheid, begon hij zelf ook.

»Waarom zou je dat niet doen, jongen?« vroeg grootmoe, »je hoeft er niet mee de straat over. 't Is maar een oogenblik.«

»De straat over, ha-ha-hoe,« sloeg Leen door. »Grootje, schei uit, als ik er aan denk!! Hij kan er wel mee naar school gaan. Dan zeg ik tegen den meester: ha-ha, dat is mijn zusje Geesje, hoe-oe.«

»Jongen, hou toch op,« riep grootmoe. »Dat gekke lachen van jou,« en de lach-tranen biggelden over haar nog roode wangen.

Ernst werd ook aangestoken door de algemeene vroolijkheid, maar onderwijl keek hij van den een naar den ander. Zoo'n warme, gulle blijheid was er in zijn thuis nooit. En dan, deze menschen deden zooveel voor armen als Vosman, en vader, die veel rijker was, dacht er nooit aan. Een kleur van schaamte steeg langzaam in Ernst's smal gezicht, zijn mond beefde, en de lach verstierf op zijn lippen. Moeder, die deed het wél, vroeger. Moeder, zij was óók geloovig en godsdienstig. Vouwde zij niet elken avond voor 't slapen gaan zijn handen in elkaar, vertelde ze hem niet telkens en telkens over den Hemelschen Vader? En nu, nóóit bad hij meer. Hij dacht er niet over. 't Was eigenlijk zoo zoo gek! Maar toch, wat een heerlijke, gelukkige tijd, toen-ie 't nog wél deed, met moeder. Tante Ina deed 't ook. Tante Ina hoe lief en zacht was die, net als moeder. Tante Ina! Nog geen half jaar geleden bood tante Ina aan, om bij vader en hem te komen, máár, op voorwaarde dat vader niet meer drinken zou. Vader was er boos om geworden, had geweigerd, tot groot verdriet van hém. Want, als tante altijd bij hen was, zou 't zonnetje weer schijnen in huis

Daar werd een klein, warm handje op Ernst's hand ge-

legd, en een vragend gezichtje, veel gelijkend op Gijsbrechts gezicht, maar omgolfd van gouden krullen, was naar hem opgeheven. »Waar-om lacht Ennest niet, als allemaal lachen? Ennest?«

Dat was kleine Titie. Ernst werd er verlegen onder, want nu keken ze allen naar hem. Hij beurde het poppetje op zijn knieën en dook met zijn gezicht achter haar blonde kopje.

»Wat is ons kleine dingske goeie maatjes met hem,« zei grootmoe verwonderd....

»Ik geloof dat we nu eerst maar gaan, 't is zoo vroeg donker....« meende juffrouw Barmeloo. »Blijft Titie zoo-lang bij opoe?«

Ja, dat wou Titie best. »Gijs, jij moet ook maar hier blijven, veel loopen is slecht voor je voet,« zei moeder.

Maar Gijs wou veel te graag mee. Dus dronken ze gauw hun thee uit, trokken de jassen weer aan, en gingen verder. Een groote kan vol soep had moeder voor de Vosmans. Grootmoe gaf een mandje met eieren en jonge kaas mee.

Daar stapten ze weer door 't witte winterbosch. 't Was een dag zonder zon, zoo'n zilveren dag van stilte en roerlooze rust. In 't bosch was 't bijna plechtig tusschen al die hooge, statige dennen en sparren vol sneeuw. Gijs en Ernst liepen voorop, zonder veel te zeggen. Achter hen praatte juffrouw Barmeloo's vriendelijke stem tegen Leen, over kleinen Tom, die nog maar niets beter werd. Ernst liep er peinzend naar te luisteren. 't Gaf hem een weldadig gevoel in plaats van de gewone eenzaamheid, die stille wandeling.

Daar dook 't lage dak van Vosmans huisje tusschen de boomen op. 't Lag er wel éénzaam, zoo alleen in 't bosch, maar tóch mooi, héél mooi, dacht Ernst. Net om te teekenen.

Even vond hij 't wat vervelend om mee binnen te gaan,

bij de menschen die hij bijna niet kende. Maar toen hij goed en wel binnen was, vergat hij dat gevoel dadelijk. De Vosmans waren zóó blij met het bezoek, en er was zóóveel te zien in 't kleine, volle vertrek. Daar zat Vosman in een rieten leunstoel, bleek en ingevallen — maar toch geduldig en opgewekt. Daar was Tommie in de bedstede, met groote donkere glans-oogen in zijn o zoo mager gezichtje. Daar was vrouw Vosman, kraak-helder en netjes, bezig te verstellen, en Griet, die moeder er mee hielp, voorzoover ze 't kon. Daar was Berend, die matten, van de cocofabriek dicht bij 't dorp, zat af te hechten om er een centje bij te verdienen. Daar was Anneke met Mieke-de-poes bij 't kachelkje. Daar was 't heele huishouden met zijn lief en leed, waar hij nu opeens inkwam en rondzag. Wat wist hij toch eigenlijk weinig van alle menschen in 't dorp, dacht Ernst. Vader en hij leefden zoo heelemaal op en voor zichzelf in 't groote, sombere huis.

»Wel Vosman, hoe gaat het?« vroeg juffrouw Barmeloo.

»'t Wordt beter . . . 't wordt beter! De dokter is erg tevreden. Als 't voorjaar was, mocht ik wel naar buiten, en onze Tommie ook, maar nou is 't binnenblijven. Zie je, dáár verlangen we zoo naar, Tom en ik, om eens weer te wandelen en frissche lucht te happen. Maar we moeten maar geduld hebben . . . hè Tom!«

»Ja, vader en dan zullen we wel heelemaal beter worden en dan ga ik met Anneke buiten spelen en sneeuwballen gooien . . . en dan mag ik weer met Berend naar 't dorp, boodschappen doen . . .«

Een hoestbui brak 't zwakke stemmetje af . . . en Toms bleek gezichtje werd even vuurrood van benauwdheid. »'t Doet hier zoo'n zeer, Moetje, als ik hoest,« klaagde hij, 't dunne handje op zijn borst drukkend. Ernst Vredenstein keek met groote, ernstige oogen naar 't zieke ventje. Wat een spits, dun neusje had Tom en wat een holle

glinsteroogen. Net als.... moedertje de laatste dagen had vóór.... ze stierf.

Juffrouw Barmeloo gaf de mand aan vrouw Vosman en zette de kan met soep op tafel. Vrouw Vosmans mond beefde toen ze fluisterde: »God loone 't je, juffrouw Barmeloo.«

»O — de soep is alléén maar van mij, 't andere van moeder, hoor. En ik moest jullie hartelijk groeten en beterschap wenschen van vader en moeder.«

»Tom, lust je wel een bordje lekkere soep?«

»Nou! alstublieft moeke!« Tommie klapte in zijn handjes. »Ik heb net honger,« verzekerde hij.

Een blij trekje kwam even over vrouw Vosmans zorgelijk gezicht. In een oogwenk had ze de soep warm gemaakt en gaf de twee patiënten een bordje.

»Fijn, d'r zitten balletjes in,« zei Tom.

Hij begon vol moed — maar toen 't bordje half leeg was, zuchtte hij eens diep. »Moeke, 't wil niet meer zakken.«

»Dan straks maar weer verder,« zei ze zachtjes en nam 't bord van hem aan. Vosman bracht het er beter af. Hij likte den lepel schoon en bedankte juffrouw Barmeloo wel drie malen.

»Ik wou, dat alle jongens bij *mij* kwamen zitten,« zei Tommie.

Toen gingen ze allemaal dicht bij de bedstee. Gijs moest het draaimolentje opwinden en Leen zette den muziektol aan.

»De tol is 't mooiste van allemaal,« praatte Tom. »Dat is net of je in de kerk het orgel hoort.« Hij lag op zijn elleboog gesteund, het kinnetje in zijn hand.

»Tom,« zei Leendert, »als je buiten mag, komen wij je halen met de slee, dan krijg je een deken over en dan sleeën we je 't heele dorp door.«

»Fijn! En gaan we dan ook naar je grootmoeder, waar Jaap is? Waarom is Jaap niet meegekomen?«

»Dan gaat hij weer met Mieke vechten, weet je wel, net als toen we die sneeuwpop hebben gemaakt.«

»O ja en jij moest zoo lachen en later viel je met het bankje om en tóén hadden we toch zoo'n schik! Ga nóg es schik maken, Leen?«

Leenderts oogen werden spleetjes. »Dat kun je maar zóó niet, dat moet vanzelf komen, jô.«

»Weet je wat, Ernst kan Mieke voor je uitteekenen,« bedacht Gijs.

Niet zonder moeite vond vrouw Vosman een stukje papier. Ernst haalde zijn potlood voor den dag en begon Mieke, de poes, die bij 't kachelkje zat, te portretteeren. Mieke zat met den staart om haar voorpootjes gelegd en de oogen half dicht, te soezen en net zoo kwam ze op 't papier. De zwarte strepen om haar pooten en staart, de vlekken boven haar oogen, alles leek precies. Tommie was in de wolken van blijdschap. »Wat ben jij knap,« zei hij tegen Ernst. »Kun je mij óók uitteekenen?«

»Ik wil 't wel es probeeren, Tom, maar dat zal niet zoo best gaan, denk ik.«

Tom ging rechtop zitten in 't kussen en Ernst nam hem eens goed op. Toen begon hij een paar lijnen te zetten, Toms wangen, Toms krullen en 't bloote halsje boven 't hemd-boordje. Gijs en Leen tuurden over zijn schouders en vuurden hem aan. »Toe maar, Er, 't wordt best goed.« 't Mondje en neusje ging ook wel, maar de oogen, dát was 't moeilijkste, om die zóó te maken dat ze werkelijk op Toms glans-oogen leken. Ernst ging eerst nog eens met een paar lijntjes en haaltjes de omtrekken van kussen en dekens aangeven en Toms schouders en armen. »Doe je handen maar onder 't dek, Tommie, want handen teekenen is 't allermoeilijkste,« zei hij.

En opeens begon hij weer aan de oogen, de donkere pupil met het licht-stipje net in 't midden, de lange wimpers. Toen een paar krabbeltjes van schaduw hier en daar en

daar stond Tommie. Het papiertje ging van hand tot hand en moeder Vosman schreide er bijna om, zooals 't leek zei ze. Griet en Berend staarden Ernst aan alsof hij een toovenaar was. Anneke zei: »Nou ikke op een papiertje.«

Ernst zelf was ook in zijn schik met het schetsje. Hij had nog nooit gezichten durven teekenen en nu was 't opeens tamelijk goed gelukt, al zag Ernst zelf wel, dat er héél veel aan mankeerde. Maar, 't had ook zoo gauw moeten gaan!

»O Er, je moet het meenemen en dan vragen we aan grootvader: wie is dat? Dan maakt grootvader er best een lijstje om, hij is zoo handig en dan brengen we 't Zaterdag of zoo weer terug, dan kan vrouw Vosman 't aan den muur hangen.«

Dat vonden ze allemaal goed en moeder Barmeloo zei: »Nu gauw terug, jongens, anders wordt het donker.«

Ze namen afscheid. De Vosmans waren zoo dankbaar, ook aan Ernst, die Tom zoo'n plezier had gedaan, dat Ernst's hart heelemaal warm en week werd. 't Was een ongewoon gevoel voor den jongen, iemand vreugde te hebben gegeven, maar hij ondervond, dat 't een heerlijk gevoel was.

Leen keek nog es door 't raam, toen ze buiten waren, riep: »Tommie,« en trok een allerzotst lach-gezicht, zoodat de heele familie Vosman begon te schateren.

»Wat een lieve menschen toch,« zei vrouw Vosman, toen ze verdwenen waren. »Ik wou dat ik ook es wat voor hèn kon doen, man. We hebben zooveel aan ze te danken! Dat Piet een gulden opslag heeft gekregen, komt eigenlijk ook door de Barmeloos en dat mevrouw van den dokter laatst met dokter meekwam en zoo'n fijne winterjas voor jou gaf, die nog net nieuw lijkt en dat dokter zei: »Tob nou maar niet over de rekening, vrouw Vosman,« zie je, 't komt eigenlijk allemaal door de Barmeloos.«

»En ook door Em en Jo van Beek,« zei Berend.

Door 't schemerende bosch stapten ze terug. Leen naast moeder. Ernst naast Gijs. De twee laatsten bleven een paar passen achter, en in 't vertrouwelijk half-donker, loopend over de reine sneeuw tusschen de statige boomen, begon Ernst Vredenstein opeens te vertellen over moeder, over de gelukkige jaren toen zij er nog was. En ook over tante Ina, waar hij zoo erg veel van hield.

»Tante zou wel voorgoed bij ons willen komen, maar . . . maar . . . dan moest vader beloven, och, je weet wel.«

Gijs knikte heftig, hij begreep wel. »Wat zou 't prettig voor je zijn, als je tante er altijd was. Er, als je 't je vader nou eens vroeg, er met hem over praatte?«

»O nee, dat kan ik niet. Hij zou dadelijk driftig worden, dadelijk!«

»Heb je 't wel eens geprobeerd?«

«Nee, maar 't zou toch niet gaan.«

«Dat weet je soms niet. Zeg Er, dat ik laatst 's avonds zei: »U moet mijn broertje niet slaan,« dat speet me later zoo. Je vader keek net . . . of . . . of hij bedroefd was.«

»Bedroefd! Vader is nooit bedroefd, alleen maar altijd boos.«

Gijs keek van terzij naar 't donkere gezicht van zijn vriendje.

»Zeg Ernst«

»Ja?«

»Was je vader ook al . . . zóó, toen je moeder nog leefde?«

»Nee . . . Wel eens driftig en kortaf, maar niet . . . zooals nu.«

Even was 't stil, toen vroeg Gijs weer: »Maken jullie ook een Kerstboom?«

Ernst keek hem met groote oogen aan. »Een Kerstboom? Welnee.«

»Wij wel . . . bij ons thuis één . . . en bij grootvader één . . . Kom je dan kijken — of geef je er niet om?«

»... Ja-wel.«

»Ik hoop zoo, dat Tom weer beter is, met Kerstmis. Maar ik vind niet, dat hij er beter uitziet dan verleden week. Wat denk jij, Ernst?«

»Ik geloof nooit dat hij zoo gauw op zal knappen. Zijn oogen staan zoo raar hol... en als je bij hem zit, hoor je altijd maar door zijn borst rochelen.«

»Ja, dat heb ik ook gehoord. Wat zou dat zijn?«

Ernst antwoordde niet dadelijk. Zijn moeder was aan tering gestorven... en hij wist nog zoo goed hoe óók moeder altijd zoo rochelde met ademen.

»Als hij maar ooit beter wordt,« zei hij eindelijk.

»O — denk je dat hij zóó erg is?«

Weer antwoordde Ernst niet terstond en Gijs hernam zachtjes: »Ik bid elken avond voor Tom,« op een toon als wilde hij zeggen: dat *moet* toch wel helpen. Ernst werd gloeiend rood. Het klonk hem zoo vreemd wat Gijs zei... en de tijd waarin hijzelf nog bidden kon om bescherming en hulp voor hen die hem lief waren, leek zoo láng voorbij. Had hij niet telkens weer gebeden of God zijn moesje beter wou maken? En tóch was ze gestorven. Hij vertelde 't Gijs — zacht en verlegen pratend. »Ik geloof nu niet meer dat bidden ergens voor helpt... Ik geloof... nergens meer aan,« eindigde hij.

Gijs keek hem ontzet aan. Hij was opgegroeid in vast geloof en vertrouwen dat de Vader in den Hemel over hem waakte en hem liefhad. Toen hij nog een dreumes van twee jaren was, vertelde moeder hem al, wie de boomen en de bonte bloemen, de blauwe lucht en de menschen had geschapen. Het eenvoudige kindergebed had hij al gestameld éér hij nog goed praten kon... en *nooit* had hij 't vergeten, als moeder soms eens ziek was en niet kon komen toedekken. En nu Gijs grooter werd, moest hij dikwijls denken over den Schepper, Die alles zoo schoon en wondervol maakte, die den menschen zoo-

veel gaf en als hij met vader of moeder eens wandelde, dan praatte hij er wel over ook. In huis niet zoo dikwijls. 't Was net of je beter kon praten als je liep. En vader en moeder wisten er altijd weer iets anders van te vertellen.

Nu zei Ernst: ik geloof nergens meer aan. Hij werd er verslagen van, maar kreeg opeens een inval. »En je moeder, Ernst, waar denk je dan dat je moeder nu is?«

Dat trof Ernst en hij huiverde. Zoo dikwijls hij dacht aan het kerkhof, waar ze moeder hadden gelegd onder de zwarte aarde — haar lief gezicht en zachte handen, moeders lange, donkere vlechten — moest hij huiveren. En toch, soms was 't hem midden onder zijn leeren of 's nachts als hij van droomen wakker werd, alsof moeder bij hem was. Dan hoorde hij haar stem, voelde haar aanraking zoo duidelijk. Dan werd alles voor een oogenblik anders in hem.

Tranen sprongen in Ernst's oogen, hij kon er niet over spreken, zelfs niet met Gijs, aan wien hij toch al meer had verteld dan ooit aan iemand anders.

»Als je er bedroefd om wordt, zal ik er niet meer over praten,« fluisterde Gijs en pakte zijn hand. Juist bleven moeder en Leëndert even staan, om te kijken waar ze bleven en toen liepen ze verder te zamen.

't Was bijna donker toen ze bij grootvader en grootmoeder kwamen. Titie trommelde tegen de ruiten toen ze hen komen zag en Jaap's groote kop was precies naast Tities gezichtje voor 't raam.

»Kijk es, grootva, wie is dat?« Gijs duwde Hendrik Meertens een papiertje in de hand. Meertens zette zijn bril op, keek, en: »Heb 'k van m'n leven, dat is Tommie Vosman,« riep hij. »Vrouw, kijk toch eens!«

Ernst bloosde van genoegen, dat zijn teekening werkelijk leek.

Meertens was er opgetogen over. »Ik zal er 't mooiste vergulde lijstje om maken dat je ooit zag,« beloofde hij. »Jongen, dat is werkelijk mooi.«

Grootje had gauw appels gebraden en zette een schaal vol op tafel. »Eet maar, hoor! Ik heb er lekhoning over gedropen, maar pas op, want ze zijn nog warm.« Toen moest moeder vertellen hoe 't bij de Vosmans was. »Van Tommie heb ik geen schik,« zei ze. »Ik vond hem minder

dan verleden week en hij hoest zoo leelijk! 't Kind is nooit sterk geweest.«

Grootje schudde meewarig 't hoofd. »Man, we moeten er toch zelf es heen. Als 't eens een zonnige dag is,« zei ze.

Toen de bezoekers weggingen, schudde Meertens Ernst's hand. »Je komt es gauw met je teekeningen, hè!«

En Ernst beloofde 't graag.

HOOFDSTUK VII.

De Bergrede.

Zondags daarop, toen Gijs met vader en grootvader uit de kerk kwam, zag hij Jo, Em en Ernst in de Dorpsstraat en liep vooruit om even met hen te spreken.

Toen Meertens en Barmeloo er ook bij kwamen, zei de oude man: »Zoo jongelui, zie ik jullie weer eens! Ik dacht dat je nog eens bij ons zoudt komen.« En Meertens tikte Em met den knop van zijn wandelstok op haar arm.

»Dat willen we graag genoeg,« lachte het meisje. »Maar wanneer?«

»Wel, ik weet wat moois. Kom vanmiddag allemaal, dan zetten we een mand vol noten en appels op tafel en dan gaan we mekâar raadseltjes opgeven. 't Is binnen veel beter dan buiten met dezen bijtenden wind,« en Meertens kroop dieper in zijn blauwen jekker.

Dat voorstel werd met een hoeratje begroet.

»En dat jongemensch,« hernam Meertens, en liet den knop van den stok verhuizen naar Ernst's schouder, »dat jongemensch brengt meteen zijn teekeningen mee. Of heb je geen lust om mee te komen?«

»Nou, Meertens, of ik lust heb.«

»Mooi zoo. Nou moeten jullie luisteren. Als ik straks thuis kom, zeg ik tegen mijn oude vrouwtje: Er komt geen mensch vandaag, van al de Barmeloos. Dan begint ze te zuchten: »Niemand? Wat zal ons de middag lang duren.« En een poosje later komen jullie met je — laat

es kijken — vijf Barmeloo's en twee Van Beeks en een Vredenstein, dat zijn er acht, met je achten.« Hendrik Meertens lachte vergenoegd, de donkere oogen schitterden jeugdig in 't rimpelgezicht. Em danste van plezier dat haar krullen wapperden.

»En hoort eens, mijn oude vrouwtje is weer es aan 't bakken geweest, een groot krentenbrood en een stoete (tarwebrood). Dus moesten jullie maar allemaal blijven broodeten, als het mag van je ouders.«

»Oh, wat fijn!« zei Em. »Wij mogen vast wel. Jij, Er?«

»Ik weet niet, Em, ik zal 't vader vragen.«

»Maar nu loop ik door, want mijn oude beenen worden koud van dat stilstaan,« glimlachte Meertens.

Ze liepen allemaal een eind mee. Barmeloo en Meertens voorop. Twee lange figuren, Barmeloo breed en recht in de schouders, Meertens wat gebogen wel, maar toch nog flink stappend.

»Die grootvader van jou is de aardigste van alle grootvaders die ik ken,« zei Johan tegen Gijs. »Heelemaal niet brommig of mopperig.«

»Nu zul je es zien wat een schik we vanmiddag hebben,« mompelde Gijs. »We gaan wel es meer zoo'n heelen middag en dat zijn altijd de fijnste Zondagen.«

Heelemaal tot aan 't berkenlaantje liepen de drie mee. Grootvader ging even naar binnen om bij zijn dochter een bakje koffie te drinken. Titie holde dadelijk naar hem toe. »Opatje, mag ik vanmiddag bij u komen?«

Toen vertelde Gijs van 't mooie plan. Kleine Titie draaide als een tol in 't ronde van louter plezier. »En Ennest ook, komt Ennest ook?«

»Ja vrouwke. Wat krijgt opa dan?«

Ze drukte haar blond krulkopje tegen grootvaders zilveren hoofd.

»Ik vind 't *pettig* dat Ennest óók komt,« zei ze.

»En *ik* vind het *mutsig*,« verklaarde Leen.

De felle Oostenwind gierde over de landen, ritselde heftig in 't vosbruine eikenloof en deed de sneeuw van de boomen stuiven. In de groote keukenkamer zat grootmoeder Meertens in haar gemakkelijken rieten kussenstoel. Voor haar op tafel stond een theeblad klaar en op 't kacheltje begon 't water te zingen. Eerst telkens zoo'n kort geluidje alsof de ketel wel zingen wou maar niet zoo gauw een liedje wist, doch dan opeens helder en beslist.

Grootmoeder keek over haar bril naar den ketel, toen legde ze haar bijbel van schoot af op tafel en spoelde den mooien, nikkelen theepot om.

›Vrouw, zou je niet in den daagschen pot thee zetten?‹

›Waarom, vader? Die is toch veel te groot!‹

›Ik heb *zoo'n* dorst vanmiddag, 'k drink vast wel zeven kopjes thee. Het vleesch was zout vanmiddag.‹

›Wel heb ik ooit, man, hoe kóm je er bij. 't Was heelemaal niet zout.‹

›Nou, als dat waar is, zet dan ook maar in den Zondagschen pot,‹ zei Meertens. Hij dacht: 't water blijft opstaan, ze kan gauw genoeg weer bij zetten.

›Ik vind 't toch gek, dat ze niet komen vandaag. Zoo'n heelen Zondag en zoo dicht bij.‹

›Ze moesten op visite, moeder.‹

›Waar dan?‹

›Ja, dat hebben ze niet gezegd.‹

›En de jongens dan?‹

›Die moesten óók mee op visite.‹

Toen zijn vrouw druk was met haar theepot, zat Meertens inwendig te schudden van 't lachen. Nog nauwelijks zat de oude vrouw weer in haar stoel, of Jaap, die languit bij de kachel lag, beurde zijn kop op en stak de steile ooren nog rechter omhoog. Zoo bleef hij even luisteren. Toen sprong hij op zijn vier pooten en ging naar 't venster. Zijn beide voorpooten zette hij op de vensterbank en zoo keek hij heel eigenwijs naar buiten. 't Duurde niet lang

of zijn lange, mooie staart begon te kwispelen. »Wat heeft Jaap toch?« zei grootmoeder. »Waf!« blafte Jaap dat het klonk. En opgewonden wipte hij naar de deur. Grootmoeder stond op — keek ook door 't raam en — schudde haar vuist tegen Meertens, die nu zóó lachte dat de courant ritselde in zijn handen.

»Je hoeft niet achter je krant weg te kruipen — oude grappenmakker! Schaam je wat — om op je ouden dag zoo te jokken,« bromde grootmoeder en deed meteen met een stralend lachje de deur los. Roetsch — vloog Jaap langs haar beenen en waf—woef klonk Jaap's luide stem buiten, terwijl hij al staartzwaiend rond de slee sprong waarin Roodkapje weer zat . . . met een omslagdoek nog over haar muts en manteltje heen — en een deken om haar beentjes.

»Mag ik haar uitpakken?« riep Em.

»Of ze een Sinterklaascadeautje is!« schaterde Leen.

. . . Wat werd daar gelachen in die groote, ouderwetsche keukenkamer. Leen werd vuurrood in 't gezicht en de tranen drongen uit zijn kleine oogjes — toen grootmoeder grootvader aan zijn beide ooren trok — en hem onge-zouten afmopperde. »Dus dáárom moest ik in den daagschen pot thee zetten . . . jou grijskop . . . en *niet* omdat het vleesch zout was geweest.«

Ernst Vredenstien wist niet in wat voor wereld van vroolijkheid en warme blijdschap hij was. Em van Beek hielp grootmoeder handig de theekopjes rondgeven zonder op haar bruinfluweelen jurk te knoeien — en Meertens zat met Titie op schoot en Ernst naast zich, zijn rimpelgezicht één en al zonnenschijn. »Wel teekenaar, heb je je teekeningen meegebracht?«

Ernst bracht het pakje te voorschijn en Meertens zette zijn bril eens goed terecht. Toen werden ze allemaal één voor één bekeken en natuurlijk moesten grootmoeder en Gijsbrechts ouders ze ook zien.

»Daar is een heeleboel goeds bij, of Hendrik Meertens heeft het mis. Heb je ze wel eens aan je onderwijzer laten zien?«

Nee, dat had Ernst niet.

»Dan zou ik het toch eens doen, jongen. Je moest eigenlijk teekenles hebben.«

»Woonde mijn tante maar dichterbij, die geeft ook wel teekenles,« zei Ernst en meteen zag hij dat Gijs hem aankeek....

Toen alles bekeken was, zette grootmoeder een mand vol heerlijke zure en zoete appels op tafel en een roodgelakt bakje vol noten.

»Ziezoo, nu allemaal dicht om tafel,« riep Meertens en dat lieten ze zich geen tweemaal zeggen. Terwijl ze noten kraakten en in de sappige appels beten, vertelde de oude man allerlei dingen uit zijn leven — ernstig en grappig — en de middag vloog om. 't Werd schemerig éér ze er om dachten. Toen kroop Titie van haar stoeltje af op opoe's schoot, stopte haar mollige handjes beide in één oude rimpelhand, legde 't krulkopje aan grootmoe's borst en keek met groote oogen naar het theelichtje. Dat had transparantjes waar berglandschappen opstonden... bergen met sneeuw er op — en blauwe meren er tusschen. »Nou vertelt opoetje een verhaaltje, hè!« vleide ze. En grootmoeder vertelde het verhaaltje van »het leelijke jonge eendje«. Toen hielden al de anderen met praten op.... en luisterden mee met Titie, naar de oude, rustige stem, die zoo kleurig vertelde van het arme eendje, dat door iedereen werd geplaagd en gekweld omdat het zoo leelijk was.... Maar eigenlijk was 't een jong zwaantje — en die zijn altijd zoo grauw. Toen 't groot werd kreeg het sneeuwwitte veeren en kwam in een grooten vijver waar nog meer zwanen waren. En die zwanen hielden erg van »het leelijke jonge eendje« — en kinderen kwamen, lieve kinderen in gebloemde zomerjurkjes — en wierpen brood in 't water.

't Werd al donkerder.... Buiten huilde de wind en deed de sneeuw stuiven.... maar daarbinnen zong de ketel op het snorrende kacheltje.... daar vertelde die oude rustige stem. De grooteren luisterden even aandachtig als Titie — grootmoe kon zoo *mooi* vertellen.

En Ernst? Die zat doodstil naast Meertens. Gijs aan den linkerkant. 't Was Ernst wonderlijk te moe. Hij voelde zich weer een kleuter van zes jaar, die bij moedertje zat in den schemer. Moeder in haar laag, roodfluweelen stoeltje, hij op twee voetkussens, zijn hoofd in moeders schoot, moeders hand zacht over zijn haren strijkend. En moeders zachte stem vertelde, soms geschiedenissen uit den Bijbel, ook wel eens verhaaltjes uit kinderboeken, of sprookjes. En dikwijls vroeg Ernst om: »Het Leelijke jonge Eendje, dat later een mooie groote zwaan werd.«

In langen, langen tijd had Ernst niet meer aan dat sprookje gedacht, eigenlijk was hij 't half vergeten. En nu hoorde hij 't weer van 't begin tot 't einde, woord voor woord, en was 't hem of hij weer met zijn hoofd in moeders schoot lag, moeders hand over zijn haar voelde streelen. Heftig kwam in Ernst op het besef van zijn gemis, zóó hevig dat het zijn keel dichtsnoerde en zijn hart deed bonzen. Hoe dichter grootmoeder Meertens aan 't eind van 't verhaaltje kwam, hoe grooter werd de brok in Ernst's keel, en toen [de oude stem zweeg, drongen heete tranen in zijn oogen. »O, moedertje, moedertje, als u er nog was, zou alles beter zijn en ik niet zoo alleen,« klaagde 't in hem.

Niemand zag zijn gebogen hoofd en zijn tranen in het halfdonker, dan Gijs. Gijs zag ze, en was vol medelijden. Toen Ernst's hoofd al dieper zakke, fluisterde Gijs hem in: »Ga je even mee naar de deel?«

Ernst knikte, en stilletjes slipten beide jongens weg.

Op de deel was 't bijna nog donkerder dan in de keukenkamer. 't Eenige wat je daar nog duidelijk zien kon, was 't witte lichaam der groote geit, en de twee boogvormige raampjes, waardoor flauw 't matte schemerlicht viel. Al het andere doezelde weg tot flauwe om-trekken.

»Ernst, wat scheelt er aan?« fluisterde Gijs, en duwde

zijn vriend zachtjes op een bankje dat tegen den muur stond. Eerst kon Ernst 't niet zeggen, maar eindelijk vertelde hij, hoe moeder vroeger datzelfde sprookje verhaalde, en dat hij nu zoo aan moeder moest denken. »'t Leek opeens net, of moeder pás gestorven was, inplaats van vier jaren geleden,« snikte hij. »En o Gijs, 't is toch zoo vreeselijk dat ik haar *nooit* meer zal zien. En . . . nu ik hier ben geweest, bij jullie allemaal . . . kan ik bijna niet meer naar huis vanavond, waar alles zoo stil is, en . . . je moet het aan niemand vertellen, maar als ik naar bed ga, ben ik altijd bang, den laatsten tijd. Ik weet wel dat 't kinderachtig is, maar ik kan er niets aan doen. Nadat ik bij jullie kom, en jouw moeder met jullie bezig zie, is 't net, of ik moeder weer veel meer mis.«

Gijs kon 't niet helpen dat óók over zijn wangen tranen biggelden. *Hoe* moest hij Ernst nu toch troosten? »Heer, help me, en zeg me wat ik doen moet,« bad hij in zichzelf.

»Er, praat dan eens met je vader, en vraag hem of tante Ina komen mag. En, als je 's avonds bang bent, moet je bidden, Er, dat helpt zoo goed. Soms droom ik erg naar 's nachts, dan word ik wakker en beef, en heb zoo'n angst! Als ik dan héél stijf mijn handen vouw en bid, word ik dadelijk kalm, dan gaan die nare droomen heelemaal uit me vandaan.«

»Ik kán niet bidden,« mompelde Ernst. «Als ik 't probeer, dan voel ik dat niemand naar me luistert.«

Gijs huiverde. Hu, hoe vreeselijk moest dat zijn. »Maar, het *is* zoo niet, Ernst. God luistert immers *altijd!* Dat is juist zoo heerlijk, zegt moeder, *menschen* kunnen niet altijd bij je zijn om je te helpen, al houden ze nog zooveel van je, maar de Vader in de Hemelen is overal bij je, net 'tzelfde waar je bent.«

»Ik, ik kan dat niet meer gelooven, Gijs . . . ik, ik wou dat ik 't kon.«

Gijs staaarde naar de flauwverlichte boograampjes. Wat

moest hij toch beginnen? Daar zat Ernst, in elkaar gebogen, 't gezicht in de handen.

Opeens, éér hij 't zelf wist, kwamen hem de woorden uit de Bergrede in de gedachten, en bukte hij zich over Ernst. »Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal worden opengedaan.« Gijsbrechts stem haperde toen hij zachtjes die woorden uitsprak, en hij beefde van 't hoofd tot de voeten.

Ernst keek op, met groote oogen, in 't magere gezicht van zijn vriendje, Gijsbrechts blauwe kijkers glansden in 't laatste, flauwe lichtschijnsel. En, dat wat Gijs daar zei, had Ernst óók vroeger gehoord, uit moeders mond. 't Was als een echo uit gelukkiger dagen, en 't ontroerde Ernst.

Daar kwam Leendert naar de deel stommelen. »Waar zitten jullie toch? Grootvader gaat de tooverlantaarn vertoonen.«

»We komen,« zei Gijs en Leen ging terug. Even later gingen ook Ernst en Gijs.

Meerten's tooverlantaarn was een heel mooie en heel groote en prachtige platen waren er bij. Tegen den muur had vader Barmeloo een wit laken gehangen en daarop kwamen de beelden. De heele geschiedenis van Jozef was er ook bij. Hoe zijn broeders hem in een kuil stopten, hoe hij werd meegevoerd naar Egypte, hoe hij voor den troon van den machtigen vorst Pharao moest verschijnen, hoe later zijn broeders kwamen en eindelijk hoe Jozef zijn ouden vader Jacob weervond. Meertens vertelde, terwijl de zacht-gekleurde beelden op het witte doek werden getooverd. Kleine Titie riep telkens als er weer een ander kwam: »Vind je 't mooi, Gijs? vind je 't mooi, Leen? vind je 't mooi, Ennest?«

Ernst had in het donker gelegenheid zijn tranen te doen opdrogen en onder 't broodeten, met het heele gezelschap om de groote, ronde tafel, kón hij weer meelachen om Leenderts grappen. Barmeloo, die naast hem zat, legde

telkens maar weer een snede van 't heerlijke, eigen-gebakken brood op zijn bord en allemaal praatten ze met hem, omdat ze wel zagen hoe droevig zijn bruine oogen stonden.

Toen het tijd was van weggaan en hij Gijsbrechts grootouders zoo hartelijk bedankte, zeiden de goede menschen: »Kom maar net zoo vaak met de jongens mee als je wilt, hoor.«

De tranen schoten alweer in Ernst's oogen en vlug liep hij naar buiten. Daar namen Em van Beek en Gijs hem tusschen hen in en zoo ging 't huiswaarts.

Bij 't berkenlaantje namen de Van Beekjes en Ernst afscheid. Toen ze met hun drieën naar 't dorp liepen, vroeg Jo: »Zijn dat nou aardige menschen of niet?« En Ernst antwoordde: »Ik heb in geen jaar zóó'n heerlijken middag gehad.«

Ernst vond zijn vader in 't groote huisvertrek, met couranten en een sigaar. Op 't buffet stond de karaf met cognac al klaar. Geertje was uit, naar haar moeder. En, plotseling voelde Ernst hoe eenzaam zijn vader toch óók was, hoe naargeestig 't moest zijn geweest in huis, dien middag.

»Dag vader, heb u 't stil gehad? Of bent u nog uit-geweest?«

Verwonderd keken de sombere oogen over de courant heen. Mijnheer Vredenstein was niet gewend dat zijn zoon zóó tegen hem sprak. Door vaders korthed meer en meer afgeschrikt, was Ernst de stille, gesloten jongen geworden. Hij praatte bijna niet méér tegen mijnheer Vredenstein, dan een morgen- en avondgroet.

»Neen, ik ben niet uit-geweest.«

Ernst liep door naar 't boekenrekje en met den rug naar zijn vader staande, probeerde hij om méér te zeggen, maar vond 't zoo moeilijk. Eindelijk kwam er: »Ik heb

een prettigen middag gehad. Meertens heeft de tooverlantaarn vertoond en.... we hebben zooveel appels en noten gegeten....«

»Zoo?« 't Klonk net of vader niet eens had gehoord

wát hij vertelde en opeens kwam Ernst's verdriet weer in alle hevigheid op hem aanstormen. Schuw keek hij om, daar zat vader, keek met strak, somber gezicht in zijn krant. Ernst vluchtte met groote stappen de kamer uit en naar boven, naar 't vertrek waar moeder de laatste weken van haar leven had doorgebracht. Met een gevoel van

groote eenzaamheid knielde Ernst voor 't bed, legde zijn armen en hoofd er op. »O moedertje, moedertje,« mompelde hij.

De ijzige kou van 't onverwarmde vertrek deed hem klappertanden. Opeens stond hij op, deed het licht aan en nam van een klein hoektafeltje moeders grooten Bijbel, die na haar dood niet weer was open geweest. Ernst zocht en zocht lang. Hij wist zoo slecht den weg in het Boek. Maar eindelijk vond hij het in de Bergrede: »Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal worden opengedaan. Want een iegelijk die bidt, die ontvangt en die zoekt, die vindt en die klopt, dien zal opengedaan worden. Of wat mensch is er onder u, zoo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zal geven? En zoo hij hem om een visch zou bidden, die hem een slang zal geven? Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader die in de Hemelen is, goede gaven geven dengenen, die ze van Hem bidden.«

Een snik klonk door de leege, stille kamer. Ernst las de wondere woorden over en over. »Of wat mensch is er onder u, zoo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zou geven?« Vader, nu naar vader.

Ernst legde met eerbiedige handen 't boek weer dicht en ging naar zijn eigen kamer. Daar knielde hij bij zijn bed onder 't portret van moeder en bad.

Even later kwam hij de huiskamer weer binnen. Juist was mijnheer Vredenstein opgestaan om de cognac van 't buffet te krijgen. Ernst beefde en was héél bleek. Hij haalde eenige malen vlug adem en slikte de dikte in zijn keel weg. »Vader!« begon hij, zijn stem klonk zoo vreemd, dat mijnheer Vredenstein hem aankeek.

»Wel — wat is er?«

't Klonk even kort als altijd — maar Ernst klemde zijn handen in elkaar en dwong zijn angst terug. »Vader....

kan 't niet anders worden? Het is zoo eenzaam zoo.... en ik — ik kan 't niet langer uithouden.... Vader.... laat tante Ina komen?»

Met véél moeite was 't er uit. Ernst's hart bonsde of het een smidshamer was.

Mijnheer Vredenstein stond onbeweeglijk bij 't buffet, de karaf in zijn eene, 't glas in de andere hand. Een donkerrood steeg langzaam in zijn gezicht. Na een oogenblik stilte antwoordde hij: »Tante Ina mag om mij komen, ik heb 't haar nooit verboden.« Zijn stem klonk zoo koel dat Ernst's moed begon te zinken.

»Maar.... maar....« stamelde hij.

»Wat maar? Je moet duidelijk praten.«

Ernst kon niets zeggen.... doch zijn vader hernam nu luider — en ongeduldiger: »Ga door — spreek uit!«

»U.... u weet wel, vader, tante wou komen als.... als u niet meer dronk.«

Vreeselijke drift vlamde uit mijnheer Vredensteins oogen en even leek het of hij Ernst zou gaan slaan. Maar hij bedwong zich en antwoordde: »Als tante Ina begint met voorwaarden te stellen — en mij voor te schrijven wat ik doen en laten moet, is 't beter dat ze wegblijft. En jou zeg ik eens voor altijd, dat het je niet past om je aan te stellen alsof ik.... een — dronkaard en gewelddenaar was en tegen de menschen in 't dorp over me te klagen!«

»O vader,« riep Ernst met bevende stem, »dat doe ik niet, — nooit.«

Maar opeens bedacht hij, dat hij toch wèl tegen Gijs had geklaagd, en angstig sloeg hij de oogen neer.

Mijnheer Vredenstein ging zitten, schonk zijn glas vol — Ernst zag dat zijn hand beefde — en nam de courant weer op.

Toen sloop Ernst heen — na een gemompeld »goedenacht, vader« en kroop bevend van kou en verdriet in bed. Maar slapen kon hij niet. Telkens weer gingen die

woorden door zijn hoofd: »Of wat mensch is er onder u, zoo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zal geven?«

En — Ernst schreide bitter in de eenzame stilte van zijn kamer.

Beneden zat nog lang zijn vader... kijkend in de couranten zonder te zien wat er instond. Hij zag niets anders dan een wit, mager jongensgezicht met droeve, groot-donkere oogen en hoorde die haperende stem: »Vader, kan het niet anders? — 't Is zoo eenzaam, ik *kan* het niet langer uithouden.«

En het trotsche hart van den architect deed bitter pijn. Maar — toegeven wilde hij niet. Hoe — voelde Ernst zich eenzaam bij hem? — moest tante Ina komen, omdat hij niet genoeg had aan zijn vader? — Ina, zijn zuster! Ook de gedachte aan háár deed pijn. Maar — had *zij* niet dikwijls gezeurd over zijn drinken? Alsof hij *ooit* dronken was! Wat hinderden die paar glazen cognac 's avonds? Neen, hij *liet* niet toe dat ze hem bedilden en baas over hem speelden, nooit!

Doch, terwijl zijn trots streed met zijn liefde voor zoon en zuster; terwijl tegen zijn wil het verdriet over de gestorvene hem kwelde, dat groote verdriet waarover hij nooit had gesproken met iemand, dat hem óók tot drinken had gevoerd, — voelde mijnheer Vredenstein zich even eenzaam en ongelukkig beneden bij zijn kranten en karaf — als Ernst boven in bed.

En ook uit zijn oogen bleef de slaap ver — dien bitter kouden Decembernacht.

HOOFDSTUK VIII.

Kerstvacantie.

Eindelijk was de Kerstvacantie gekomen. Maar 't schaatsenrijden was gedaan. Nog wel lag de ijsvloer over 't kanaal en over beken, maar één nacht storm en regen had het onsterk gemaakt. Na dien regennacht volgden twee dagen zóó donker, dat 's middags om drie uren het licht al ontstoken werd in de winkels. Mistig en koud was 't. Kleine Tommie Vosman kon in zijn bedje nog niet warm worden en hij hoestte en hoestte. En zóó slecht ging hij er uitzien, dat moeder Vosman op een morgen met dokter Roden mee naar buiten ging — en vroeg: »Dokter, zeg 't me alstublieft ronduit, wordt het erger met Tommie?«

Toen had dokter Roden haar gezegd wat hij zelf al lang wist, dat Tommie niet beter zou worden.

Dat was zwaar om te dragen voor vrouw Vosman. Altijd, zoolang ze Tommie had, was ze bang geweest hem niet groot te zullen zien. En misschien juist daarom, hield ze van hem bijna nog meer dan van de andere peuters.

Tom zelf was vroolijk tusschen zijn hoestbuien door en zei telkens: »Wat zal 't toch fijn zijn, hè Moetje, als ik weer es buiten mag en met de andere kindertjes spelen.« En als de broertjes Barmeloo kwamen, met Ernst Vredenstein of Em en Jo van Beek, dan wou hij ze allemaal dicht

voor de bedstee hebben, en zei: »Toe Leen, ga nog es schik maken!« Maar zelfs vroolijke Leen kon geen pret maken met het broodmagere, witte gezichtje van Tom voor oogen.

Na de twee mist-dagen kwam versche sneeuw gevallen en de morsige, kluitigerige wegen werden weer wit. »Dat is ter eere van de Kerstvacantie,« beweerde Leen.

Kerstmis viel op Maandag en Dinsdag — en Vrijdags-avonds kregen de jongens vacantie. Gijs had zóóveel plannen, dat moeder lachend zei: »Jongen, als je meteen Paasch- en groote vacantie kreeg, zou je nog tijd tekort komen.«

Hij begon met Vrijdagsavonds zijn stoommachine te laten loopen. 't Was een heel mooie, met een liggenden ketel, een groot vliegwiel en een blinkend koperen fluitje. Hij legde een groote courant over het tafelkleed, vulde het groote stook-licht met spiritus en deed het water in den ketel. Toen mocht Leen — als groote gunst — een lucifer aan 't licht houden en een heldere, blauwachtige vlam lekte tegen den ketel. 't Duurde niet lang of Gijs verklaarde: »Ik heb stoom.«

»Jij, of de machine?« gichelde Leen. Maar Gijs gaf geen antwoord, was veel te druk om zijn zaagmachinetje met een »riem«, die uit een draad sajete bestond, aan de stoommachine te koppelen. Deze snoof en siste nu van ingehouden kracht en toen Gijs het aanzette, dreunde de tafel zooals het liep. 't Zaagmachinetje was door vader Barmeloo zelf gemaakt en als je er dunne, droge stukjes hout voor hield, zaagde het heel deftig als een echte lintzaag. »Sjieng« — zei het dan. Gijs had een kleur van genot en zijn blonde haren stonden verward door elkaar. Wat Leen betreft, die had zijn kin op de tafel gelegd — om het dreunen te voelen en keek zoo, met wijd-open-gesperde oogen, naar de draaiende wielen en de blazende stoomwolkjes.

›Gijs, mag ik em laten fluiten?‹ vleide Titie, die met schoonglimmend snuitje, in een hagelwit ponnetje, uit de keuken kwam, waar moeder haar in bad had gedaan.

›Eerst een kus van je schoone toet,‹ bedong Gijs. Ze sloeg beide armpjes om zijn nek en kuste hem dat 't klonk. ›Hè, wat riek je fijn naar zeep,‹ lachte Gijs. Toen ging Tities rose handje voorzichtig naar de fluit, draaide er aan en ›fiuut‹ klonk het hoog en schel door de kamer. ›Nou weer dicht, anders verlies ik teveel stoom, en stoom is duur!‹ zei Gijs. Titie schaterde van plezier. ›Wat had, hè Pappie, net een spooten,‹ zei ze. Om de stoommachine, die maar eens een enkel keertje voor den dag kwam, mocht Titie nog een half uurtje op vaders knie zitten, vlak bij 't kachelkje. Moeder kwam ook en zette zich te breien.

›Hè wat knus, zoo állemaal bij elkaar,‹ glunderde Leen, en schikte wat dichter naar moeder.

Boem-boem, ging 't opeens tegen de keukendeur.

›Daar heb je Jaap natuurlijk weer. Wat een gek beest, om in den avond op visite te komen,‹ riep Leen en ging gauw de deur opendoen. 't *Was* Jaap, die met zijn groote lichaam pardoes tegen de deur bonsde. Leen nam één voor één Jaap's pooten en veegde ze over de mat. ›Zie-zoo, nou mag je mee, en je treft het, want de stoommachine loopt vanavond.‹

Jaap sprong vooruit, de kamer in, en zette in een wip de heele familie op stelten door den een zijn kouden neus in 't gezicht te duwen, den ander met zijn natten staart te aaien. ›Nou koest, Jaap,‹ beval Barmeloo, en gehoorzaam zette het dier zich naast hem neer, met spits opgezette ooren naar het blazende, snorrende ding op tafel kijkend. ›Zie je wel, jô, Jaap ziet best dat de stoommachine loopt,‹ riep Leen opgetogen.

Nu zette Gijs den ›rommelpot‹ er bij aan met nóg een draad sajete, waarvan de einden aanéén geknoopt werden.

De rommelpot was een ding van *zijn* vinding. Van een oud wekkertje zat er iets in, en een ronde houten schijf aan een spil, allerlei vreemde dingen had hij in dat lage, vierkante kistje gemaakt, en als 't door het stoommachinetje in beweging werd gebracht, was 't een vreeselijk kabaal van tingelende belletjes en piepende assen, maar Gijs vond het fijn, de rommelpot was zijn trots en zijn roem. Vader Barmeloo keek met vergenoegd gezicht toe, Titie op zijn schoot, en de pijp in den mond. Moeder maakte voor de kinders een kopje chocola en schonk voor vader en haar koffie in. »Sjonge-jonge, wat fijn toch,« verkneuterde Leen zich en stipte een groote beschuit in zijn kopje. »Dàt vind *ik* nou zoo lekker, als die beschuit vol chocola zit en dàn ophappen.« Leen hapte met grooten mond, maar flap zei de beschuit en viel in 't kommetje zoodat de chocola over 't schoteltje spatte. Moeder bromde, maar Leenderts gezicht was zóó beteuterd dat hij voor niets gehapt had, dat moeder wel lachen moest, net als de anderen.

»Hè, was Ernst er nou óók maar bij!« zei Gijs, er aan denkend hoe Ernst nu stil en saai in huis zou zitten.

Zaterdagmiddags ging juffrouw Barmeloo met Gijs en Ernst het Kerstpresent naar de Vosmans brengen. Leen moest thuisblijven omdat hij weer last van zijn buik had. Lekker gedoken in moeders lage stoeltje, lieten ze hem achter.

Bij Meertens gekomen hoorden ze al dat het met Tommie hard achteruit ging. Grootvader was er 's morgens geweest om zelf eens te kijken hoe 't er bij stond. »De menschen waren zoo dankbaar dat ik kwam, en 't was zoo hard, niets voor ze te kunnen doen,« zei Hendrik Meertens met tranen in de oogen. »Ik ben bang, dat de Vosmans een treurige Kerstmis zullen hebben.»

»Zou.... zou 'k wel meegaan, nu 't zoo erg is?« vroeg Ernst.

»Vind je 't naar om mee te gaan?«

›O neen, maar ik dacht dat het dáár misschien te druk zou zijn.«

›Ga maar gerust mee, jongen,« zei grootvader. En met ernstige gezichten, zonder veel te zeggen, gingen ze, Ernst en Gijs de pakken dragend.

Vrouw Vosman, die de deur opendeed, was erg bleek, maar kalm, en Vosman zat bij de bedstee, Tommie's handje in de zijne.

Stilletjes werden de pakken in een hoekje gezet, toen gingen ze hem goedendag zeggen. Glimlachend stak hij hun zijn slap handje toe. ›Is Leen er niet bij?› vroeg zijn mat stemmetje.

›Nee, mijn lieve, kleine Tom,« zei juffrouw Barmeloo. ›Leen heeft last van zijn buik en kan niet uit. Maar, ik moest je van hem goedendag zeggen.«

Tommie knikte blij. ›Later komt hij weer es, hè, als ik weer beter ben. Ik word nou al beter, want ik hoef heel niet meer te hoesten. En alle menschen zijn zóó lief voor me! Gisteren is dominee er geweest, en vanmorgen bracht dokter sinaasappelen mee. Zóó lekker!«

›Sinaasappels is 't eenige wat hij nog binnen krijgt,« fluisterde vrouw Vosman.

Gijs en Ernst moesten zich inspannen om kalm en opgewekt met Tom te praten. Zijn gezichtje was zóó uitgeteerd de laatste dagen, en de groote, glanzende oogen waren zoo wonderlijk-blij.

›Nu is 't gauw Kerstfeest,« praatte het zwakke, ijle stemmetje. ›Moeder heeft me een versje geleerd van: Er is een Kindeke geboren op aard, en vader heeft zoo mooi verteld straks: van de lieve Heer, die zei: ›laat de kinderkens tot Mij komen«. En van den Hemel, waar nooit zieke menschen zijn en waar 't zóó prachtig is als nergens op de heele wereld.«

›Niet zooveel praten, kereltje,« zeiv rouw Vosman, ›dan word je te moe.«

»Nee moeke, ik ben niks moe en mijn borst doet óók niet pijn meer. Ik vind 't zoo fijn dat er alweer menschen komen kijken en vanmorgen is grootvader Meertens hier geweest.«

Zijn hoofdje viel opeens terug in 't kussen en de groote, bruine oogen dicht. »Hij slaapt,« fluisterde Vosman. »Zoo gaat het telkens. Hij heeft geen pijn meer en hoest niet en praat honderd-uit en dan valt hij telkens zoo vreemd in slaap, terwijl hij zit te praten of een stukje sinaasappel eet.« Groote tranen biggelden over Vosmans wangen en zijn vrouw zei: »Niet doen, man, dan zou ik me ook niet goed houden.« Toen veegde hij met zijn rooden zakdoek de oogen af, zijn magere handen sidderden. »God weet 't het beste,« prevelde Vosman.

»Moeke,« riep kleine Annetje, »waarom huilt vader?« Door haar hel stemmetje gewekt sloeg Tom de oogen weer op. »Annie, als ik beter ben gaan we buiten spelen,« zei hij en meteen vielen de zware oogleden neer over de donkere kijkers.

Gijs kroop achter zijn moeder weg om niet te laten zien dat groote tranen uit zijn oogen sprongen. Ernst klemde de tanden op elkaar, tot opeens vrouw Vosman zijn hand greep. »We zijn zoo dankbaar dat je dát teekende,« zei ze met haperende stem en wees naar 't schetsje van Tom dat in een keurig lijstje aan den muur hing. »Nu hebben we een portretje van hem.«

Toen werd het Ernst ook te machtig, hij wendde zijn gezicht af en drukte stijf de ruwe, eeltige hand die de zijne vasthield.

Juffrouw Barmeloo bleef niet lang, omdat ze merkte dat de jongens zich niet goed konden houden. »Sterkte, beste menschen,« zei ze. »Morgen of overmorgen kom ik nog eens terug.« Toen bukte ze zich en kuste héél voorzichtig de krullende haren die om 't bleeke voorhoofd van Tommie kronkelden. Hij bewoog zich even en glimlachte.

Onderweg had Ernst Vredenstien veel te denken.

»God weet 't het beste,« had Vosman gezegd. Tommies vader, die wist dat hij zijn innig geliefd kind zou moeten missen.

En hij, hij had zich na moeders dood geheel van God afgewend, tot hij op 't laatst niet meer bidden, nóch gelooven kon. En van vader was hij vervreemd, óók door *eigen* schuld, dat voelde Ernst nu wel. Zeker, vader *was* kort en zwijgend. Maar *hij* had ook zoo weinig moeite gedaan om vader aan 't praten te krijgen, was zelf nét zoo stil en stug geweest. De laatste week niet. Na dien Zondagmiddag bij Meertens was hij weer bij vader thuisgebleven, had hij af en toe dingen van school verteld, of nieuws uit 't dorp. Dat kwam allemaal door Gijs.

En, gebeden óók, élken dag, of God hem helpen wilde nader tot vader te komen en een ander leven te beginnen.

Stil stapten ze met elkaar voort. Bij de oude brug, waar altijd het ijsvogeltje te zien was, kwam Jaap hen tegen springen en nog een eindje verder ontmoetten ze vader Barmeloo, die hen tegen kwam loopen.

Toen ze bij 't berkenlaantje waren, zei Gijs: »Mag ik Ernst nog even naar huis brengen?«

Hij mocht en samen stapten de vrienden dorpwaarts. Nu ze alleen waren, praatten ze zachtjes over Tommie. »Nu ik hem zoo heb zien liggen, Gijs, nou voel ik dat ik altijd verkeerd heb gedaan zoolang moeder dood is.«

Gijs keek hem vragend, niet goed begrijpend aan.

»Zie je, Tom is zoo vroolijk en geduldig en ik dacht altijd alleen over mezelf. Nu, na Zondag heb ik zooveel gedacht, ook over wat jij zei, weet je wel en nu doe ik mijn best om 't anders te krijgen met vader.«

Nu begreep Gijs het en hij kreeg een kleur van blijdschap.

Hij bracht Ernst tot het hek en wou juist teruggaan, toen de voordeur openging en een slanke dame op de stoep verscheen. Ze droeg een donkere, fluweelen japon

en had haar hoed nog op, want ze was pas aangekomen.

›Tante Ina, o Gijs, kom mee, daar is tante Ina.« En Ernst trok zijn vriend mee den tuin door, terwijl de dame hen tegemoet kwam. Even later vloog Ernst haar in de armen.

›Mijn jongen, ik kom bij jullie het Kerstfeest vieren. Is dat goed?«

Ernst kon niets zeggen, maar zijn vochtige, schitterende oogen waren welsprekend genoeg. Haar arm om Ernst's schouders stak de dame Gijs haar rechterhand toe. ›Is dat een vriend van je, Er?«

›Ja tante, Gijs Barmeloo.«

Nu deed Gijs iets gek. Hij was al overstuur door 't bezoek bij Vosman en nu opeens deze verrassing! ›Ik ben zoo blij dat u gekomen bent,« stotterde Gijs en toen maakte hij rechtsomkeert en rende op een draf weg naar huis toe, zonder een woord meer te zeggen en hij hield zijn vaart pas in bij 't berkenlaantje, waar hij even stil stond om met zijn zakdoek zijn oogen droog te boenen.

Maar, dat hielp al héél weinig, want toen hij binnenkwam, waar vader, moeder, Leen en Titie bij elkaar zaten en zei: ›Ernst's tante is onverwacht gekomen,« toen sprongen er alweer tranen in zijn oogen, zonder dat hij er iets aan kon doen. 't Was ook zoo raar binnenin hem, de bedroefdheid om Tommie en de blijdschap om Ernst.

En, toen hij dien avond met vader en moeder den kerstboom mocht versieren, was Gijs héél stilletjes. Leendert keek toe, vlak bij 't kacheltje gezeten met een kop gloeiende anijsmelk voor zich, af en toe een pijnlijk gezicht trekkend.

Zacht viel de schemering over de witte, witte wereld. De wind had zijn vleugelen gevouwen en was stil geworden als uit eerbied voor den Kerstdag. In de huizen zaten de menschen bij elkaar en velen dachten in 't vertrouwelijk half-donker over het ten einde spoedend jaar, aan de vreugde en smart die 't had gebracht. Misschien waren er óók velen, die nu op 't feest van den Vrededorst berouw gevoelden over hun verkeerde daden en gedachten, hun harten warmer en teederder voelden worden en zich voornamen om met Gods hulp in het nieuwe jaar krachtig tegen hunne zonden te strijden.

In de groote huiskamer van architect Vredensteins huis snorde de haard, dat een roode gloed straalde door de mica ruitjes op het haardkleed en over 't glanzende lichaam van een roodbruinen, langharigen hond met lange, zijde-

achtige ooren, die daar lag, alsof hij er sedert lang tehuis hoorde. Zijn meesteres zat in een laag stoeltje dicht bij, de voeten gekruist, de handen in haar schoot en over haar fluweelen japon, op haar lief, vriendelijk gezicht speelde het rossige schijnsel. Aan den anderen kant eveneens in een lagen stoel, zat de heer des huizes, en 't roodgloeiende vuureind van zijn sigaar scheen tegen de dartelevlammetjes te knipoogen.

't Was héél stil in de kamer. Broer en zuster spraken niet, maar wél hadden ze lang samen gesproken.

Tante Ina, in haar eigen gezellig thuis in de stad, had de laatste dagen vóór Kerstmis zóóveel aan haar broeder en neefje moeten denken, dat ze opeens 't verlangen om bij hen Kerstfeest te gaan vieren, niet had kunnen weerstaan. En ze was erg blij gekomen te zijn, omdat Ernst het zoo heerlijk vond, en óók haar broeder 't prettig scheen te vinden.

Toen Ernst thuis kwam Zaterdag, was tante Ina juist gekomen. Mijnheer Vredenstein was nog in de stad en zoo hadden tante en neef een uur voor zich alleen. In dat schemeruur vertelde Ernst, dicht naast tante gezeten, haar arm om zijn schouders, al wat er de laatste week in hem was omgegaan, opgewekt door Gijs Barmeloo's woorden en door den Zondagmiddag bij Meertens. Van zijn voor-nemen om voortaan niet meer alleen aan zichzelf te denken, maar ook aan vader en dat hij weer begonnen was te bidden, wat hij na moeders sterven bijna niet meer had gedaan.

Ontroerd luisterde tante Ina toe, en opeens was haar duidelijk geworden wat haar plicht was. Ze moest bij haar broer en neef blijven. En — niet allerlei voorwaarden stellen, maar probeeren om — als ze er was, langzamerhand haar broeder van zijn slechte gewoonte af te brengen.

»God heeft me hierheen geleid vandaag,« dacht ze. »Nu zal ik gaan doen wat ik al veel eerder had moeten doen.«

Zondags dacht tante Ina er nog eens goed over, en nu, eersten Kerstdag, terwijl Ernst met Gijs en de Van Beekjes een eindje wandelde, had ze Ernst's vader gevraagd voor-good daar te mogen komen. En zonder aarzelen nam hij 't voorstel met beide handen aan. Toen sprak Ina over Ernst's moeder, haalde allerlei herinneringen op, en ofschoon haar broer er weinig op antwoordde, merkte ze toch wel hoeveel hij altijd nog leed onder het gemis.

Nu zaten ze stilletjes bij elkaar, tante Ina denkend aan de verandering die nu in haar leven zou komen, aan haar eigen lieve huisje, dat ze nu vaarwel zou zeggen — maar óók met blijdschap aan haar nieuwe plichten, dat ze Ernst een moeder zou wezen en haar broers eenzaam leven vervroolijken. Mijnheer Vredenstein was innig blij met Ina's voorstel, al zei hij 't niet ronduit.

't Was bijna donker toen Ernst thuis kwam. Jo en Em waren naar hun eigen woning gegaan. Gijs Barmeloo kwam even met Ernst mee naar binnen. Toen stond tante op en knipte de groote elektrische schemerlamp aan, die anders bijna nooit gebruikt werd. Dat maakte de kamer weer gezellig. De jongens kregen een kopje thee met een koekje en terwijl ze dat opdronken vroeg tante Ina: »Hoe laat gaat hier 's avonds de kerk aan, jongens?«

Ernst vertelde 't. »Ga je dan vanavond met me mee, Er?« hernam tante. Ernst werd eventjes verlegen, hij was in zoo láng niet naar de kerk geweest. Maar toch antwoordde hij: »Graag, tante.«

»En mag Ernst ná de kerk een poosje bij ons komen, om den Kerstboom te zien?« vroeg Gijs aarzelend.

Mijnheer Vredenstein knikte: »Dat is goed.«

»Vader heeft nu tóch gezelschap,« zei Ernst.

Toen Gijs thuishkwam vond hij alleen vader met Leen en Titie. Moeder was naar de Vosmans om nog eens te hooren hoe 't ging.

»Ik had moeder al terug verwacht,« zei vader, »ze zou vóór 't donker weerkomen. Was ik maar meegegaan. Maar.... 'k wou Leen en Titie ook niet graag alleen laten.«

Gijs kreeg al berouw dat hij met Ernst en de Van Beekjes, die hem gehaald hadden — was meegegaan.... »Zou moeder soms bij grootvader zijn — zal ik moeder tegengaan?« vroeg hij.

»Ja — doe dat maar, jongen. Jij bent toch niet bang in 't bosch, hè!«

»O, neen, vader,« Gijs was al weer buiten.

Niet ver van grootvaders huis kwam hij moeder tegen.

»Zoo, mijn jongen, werden jullie al ongerust?« Moeders stem klonk zoo vreemd.

»Ja, moeder.... hoe is 't nu met Tommie?«

't Duurde een oogenblik éér moeder antwoordde. Ze trok Gijsbrechts arm door den haren en hield zijn hand vast.

»Terwijl ik er was is kleine Tommie heengegaan, Gijs. Hij was eerst nog goed bij kennis.... en — vertelde dat hij gedroomd had van 't Kerstfeest.«

»O, moeder.... nu al?« Gijs was erg geschrokken en zijn hand beefde in moeders hand, terwijl tranen in zijn oogen sprongen.

»Ja, mijn jongen. En.... hij voelde 't zelf aankomen. Gisteren had hij nog gezegd: »Als ik beter ben ga 'k weer fijn buiten spelen....« maar vanmorgen zei hij: »Moetje.... ik ben zoo moe.... ik kan nóóit, nóóit meer opstaan....« Toen ik er vanmiddag pas kwam, werd hij juist wakker. »Ik heb van 't Kerstfeest gedroomd.... en 't was zoo mooi.... — o zoo mooi....« zei hij. Toen moest vrouw Vosman bij hem gaan zitten en haar hand op zijn borstje leggen. Hij lag met groote oogen te kijken, Gijs, en als hij zijn ouders aanzag, dan was 't net of er medelijden op zijn klein, wijs gezichtje kwam. Maar hij lachte tegen ons allemaal. Opeens vielen zijn oogjes dicht. We dachten eerst nog dat het slapen was.... maar....« Moeders

stem werd onduidelijk door tranen. En daar op het donkere pad, waar alleen de sneeuw een zwak licht op gaf, stonden ze stil, moeder en zoon, en schreiden samen over den kleinen doode. Gijs meende nog het hooge stemmetje te hooren: »Als ik beter ben, Annie, dan gaan we weer buiten spelen.« En nu! Tommie zou nooit meer met de kindertjes buiten spelen, nooit meer

't Was een ernstige, bleeke Gijs, die 's avonds met vader in de kerk kwam om het Kerstfeest van de Zondagsschool te vieren. In den hoek naast den preekstoel stond de groote Kerstboom, stralend van vele kaarsvlammetjes. En véél kinderen waren er met ouders of groote broers en zusters. »Laat de kinderkens tot Mij komen,« dat zei Tommie eergisteren nog: De Heer zei: Laat de kinderkens tot Mij komen. De Vosmans waren erg kalm en berustend in hun groot verdriet, zei moeder. Maar wat zouden ze Tom missen. — Stel je voor dat Titie Gijs rilde. Als Leen nu eens erger werd? Hij had den heelen dag bijna niets gegeten.

En onder 't bidden bad Gijs innig voor de Vosmans — die zoo'n treurig Kerstfeest hadden en voor zijn broertje. Toen er gezongen werd, klonk Gijsbrechts stem lang niet zoo helder als anders

»Heerlijk klonk het lied der Englen,« kon Tommie dat nu hooren — die Hemelsche muziek?

Zoo dwaalden Gijsbrechts gedachten. Toen bij den regel »Vrede zal op aarde dagen«, zag hij opeens Ernst met tante Ina. Ernst's gezicht straalde zoo ongewoon blij, dat Gijs er met groote oogen naar bleef kijken.

»God heeft in den mensch behagen. Zalig die naar vrede vragen.«

Daar keek Ernst zijn kant op — en zag hem. Even, bijna onmerkbaar, knikte Ernst hem toe.

Toen Barmeloo en Gijs de kerkdeur uitkwamen, stonden

Ernst en tante daar te wachten. »Ik breng eerst tante naar huis, Gijs, en dan kom ik,« zei Ernst.

»Goedenavond,« klonk meteen een zware stem en mijnheer Vredenstein stond vóór hen. »Zoo Ernst, nu kun jij meteen met je vriend meegaan.«

»Dat 's aardig van je, om me te halen,« zei tante Ina en stak haar arm door dien haars broeders. »Goedenavond Barmeloo, dag jongens.«

Barmeloo nam zijn hoed af — meneer Vredenstein deed hetzelfde en voerde toen vlug zijn zuster mee.

»O Gijs,« fluisterde Ernst zijn vriend in 't oor, »tante Ina *blijft altijd* bij ons. Toen ik straks thuiskwam, vertelde ze 't. Hoe vind je dat?«

»Wat gelukkig voor je. En vindt je vader 't ook prettig?«

»Ja, ik geloof van wel. Nou zal 't heel anders worden bij ons, dat zul je eens zien. Maar wat scheelt jou, Gijs? Je zag zoo wit in de kerk.«

Toen vertelde Gijs van Tommie Vosman.

»O Gijs, wat akelig. Zóó gauw.... dat had ik niet gedacht. Ik had er nog niets van gehoord.«

»Nee, niemand weet het haast nog. Moeder kwam zoo laat terug, en vader is gauw naar den dokter gegaan om het te zeggen; toen moesten we heel vlug broodeten en toen was 't kerktijd.«

Nu brandde de Kerstboom en vulde de kamer met rein, wit licht. Ze zaten allemaal dicht bij elkaar er omheen. Titie bij moeder op schoot. Leen dicht naast vader. Ernst en Gijs op aaneengeschoven stoelen. »Wat mogen we dankbaar zijn, dat we 't allen samen kunnen vieren,« zei vader Barmeloo en legde zijn hand op Leenderts korte blonde haren.

't Was een stille Kerstavond. Zacht zongen ze het »Eere zij God in den Hoogen« en »Stille Nacht.« Gijs en Leen kregen elk een boek, wat vijgen en amandelen waarin

Ernst ook meedeelde en elk een paar warme handschoenen. Voor Titie was er een popje en wat chocola.

Ernst staarde met groote, droomende oogen in het zachte licht. Hij voelde zich zoo blij en vredig van binnen. Nu zou alles goed worden. Als tante Ina er was, zou vader óók wel veranderen. Was vader daar al niet mee begonnen door tante te komen halen?

't Is tóch waar, dacht Ernst, wat Gijs zei. »Bidt en gij zult ontvangen; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.« 't Was gister pas een week geleden dat hij terugkeerde tot het gebed en wat was er al niet veranderd in die weinige dagen.

Toen 't tijd was om naar huis te gaan, bedankte Ernst zóó warm en hartelijk, dat het vader en moeder Barmeloo trof. Gijs, die hem de deur uitliet, fluisterde hij in: »Vertel jij 't maar, van tante Ina.«

Gijs deed het heele verhaal, hoe Ernst altijd zoo graag wilde dat tante Ina zou komen en dat ze er nu was.

»Gelukkig voor den armen jongen,« zei moeder, en vader: »Daar ben ik blij om.« Leen streek over zijn buik, »daar zou mijn buikpijn van over gaan,« verklaarde hij. »Moeder, ik ben morgen best weer beter en we kunnen heel goed morgenavond bij grootmoe naar den Kerstboom gaan kijken.«

»We zullen eens zien, Leen,« zei vader. »Als 't niet al te koud is, gaan we morgenmiddag vóór 't donker en dan moeten jij en Gijs maar bij grootmoe blijven slapen.«

Dat was een heerlijk vooruitzicht voor de broers. Bij grootmoe slapen, samen in één groot ledikant met op zijn ouderwetsch gordijnen er omheen en 's morgens een kopje thee met een dik-geboterd beschuitje op bed, dat was 't gezelligste wat je bedenken kon.

Toen Gijs en Leen in bed lagen slapen ze niet zoo gauw als gewoonlijk. Een poos nadat moeder was komen

toedekken, lagen ze nog door het raam te kijken naar de heldere sterren die aan den hemel fonkelden. Vlak vóór dat Gijs insliep, was 't net of hij duidelijk 't bleeke gezichtje van Tommie zag, met dien helderen blijen lach er op en glanzend alsof de gouden zomermorgenzon het bestraalde.

HOOFDSTUK IX.

Een feestdag.

't Was een mooie, lachende Aprildag. De blauwe lucht was zoo frisch en zacht en vól groote, sneeuw witte wolken, waarvan de randen soms schitterden als goud. In de tuinen bloeiden de crocussen en sneeuw klokjes, terwijl men overal waar gras was, madeliefjes kon vinden. Langs de beken waren de elzen met bruingele bengel-katjes behangen en de oolijke spreuwen waren er ook al weer. Die kwetterden en floten en lachten van plezier, terwijl ze hun glanzende vleugeltjes klepperden op de maat.

Door de breede Dorpsstraat, die eigenlijk een gewone grintweg was, stapten drie jongens en een meisje vroolijk babbelend voort, in hun Zondagsche kleeren, schoon 't Woensdag was en met bloote hoofden, zoodat het frissche Zuidwestenwindje door hun haren blies.

Ze gingen den tuin van mijnheer Vredenstein in en Ernst kwam al de deur uitspringen. »Hallo, zijn jullie daar? We zijn klaar, hoor! Kom maar even binnen, dan gaan we dadelijk mee.«

Daar kwamen ze de kamer inzetten. Bij 't tafeltje aan 't raam zat tante Ina.

»Hé juffrouw, zit u nog te naaien? Ik dacht dat u klaar was!« riep Em van Beek teleurgesteld.

»Dat ben ik ook, juffertje ongeduld. Even mijn hoed op en mijn mantel aan.«

»Oh wat snoezig!« riep Em nu weer en snelde naar

de tafel waar in een wijde vaas een groote bos witte narcissen met rood-gouden hartjes stond te geuren.

›Ja Em, hoe vind je ze? Voor het bruidspaar, uit onze eigen tuin,‹ lachte tante Ina, die vlug opstond en haar

klaarliggend manteltje aantrok.« »Nu Er, heb jij je pakje?»

»Ja tanteke, 't staat in de vestibule klaar.«

»Vooruit dan maar. Neen Oda, jij mag niet mee, hondje, dan ga je vechten met Jaap.«

»Dag Geertje, tot straks,« riep tante in de gang en een koor van jonge stemmen galmde 't na: »Dag Geert, dag Geert!«

Toen gingen ze, het dorp door, langs akkers en bosch naar 't groote ouderwetsche huis van Meertens. Daar was 't feest, want Hendrik Meertens en zijn vrouw waren dien dag vijf en dertig jaar getrouwd.

Toen ze de ruime keukenkamer binnentraden, zaten daar het bruidspaar, vader en moeder Barmeloo. Vader had den heelen dag vrij gekregen, kleine Titie en niet te vergeten Jaap, die een kolossalen strik om zijn dikken nek had, wat tamelijk potsierlijk stond bij zijn lange ooren.

Tante Ina, Ernst en de Van Beekjes feliciteerden hartelijk. Ook Leen deed het, bijzonder plechtig en deftig. »Ga weg, jij kwajongen, je hebt me al lang geluk gewenscht. Vanmorgen — toen we nauwelijks de oogen openhadden, stonden die bengels er al voor,« gromde Hendrik Meertens en schudde zijn jongsten kleinzoon door elkaar.

»Ja, en we kregen een bus bruidsuiikers mee, die hebben we stiekum in school opgeknabbeld,« lachte Leen.

»Als ik dat geweten had, zou ik ze niet gegeven hebben,« zei grootmoe. »Maar man, kijk toch eens wat een prachtige bloemen! De heele kamer ruikt er naar. Dank u hartelijk, juffrouw Vredenstein! En nou 't pakje van Ernst eens losmaken.«

Daar kwam een uitroep van verrassing toen grootmoe het papier los had gemaakt. In een fijn zwart lijstje was een héél mooie teekening, het »portret van Meerten's huis«, met de appelboomen en alles. »Prachtig, Ernst, dank je wel, jongen. Het is buitengewoon.«

»Maar tante Ina heeft me er mee geholpen, anders was 't nooit zóó geworden,« zei Ernst blozend.

›Wat een knappe Ennest,‹ haalde Titie's hoog stemmetje uit. ›Kijk Leen, dáá is 't lekkele appelboompje.‹ En 't kleine vingertje wees ergens op de teekening.

›Zoo'n slim dingske, ze heeft warempel gelijk!‹ riep grootmoe en sloeg de handen in elkaar. ›Dat is 't boompje waar die zoete appeltjes aankomen.‹

Toen moesten ze de andere cadeaux zien. Het mooie, nieuwe tafelkleed van vader en moeder Barmeloo. De bak met bloeiende hyacinten van de kleinkinders. De heerlijke taart van de familie Van Beek en een keurig theeblad van houtsnijwerk door Vosman gemaakt. Verder nog wat bloemen van menschen uit het dorp en nog een tulband.

Moeder Barmeloo schonk thee en sneed de taart aan. Grootmoeder zelf mocht natuurlijk niets doen.

›Wat ziet u er jong uit vandaag,‹ zei Em, ›met dat bouquetje op uw borst . . . en grootvader ook al!‹

›O, ja, als ik de pet op zet, ben ik nog heel jong,‹ grapte grootvader, doelende op zijn witte haren. Tante Ina lachte de goede, oude menschen toe. Ze was geen vreemde meer voor hen. In die maanden na Kerstmis had ze al menig kopje thee bij hen gedronken.

›Ik vind, dat we nou maar es moesten zingen,‹ riep Leen en zette met zijn gekke stem, die nooit wijs kon houden, in: ›Lang zullen ze leven . . .‹ De andere kinders zongen mee en Jaap begon van den weeromstuit te blaffen dat hooren en zien verging.

Daar kwamen Vosman en zijn vrouw aan. Berend had 's morgens 't blad al gebracht, maar zij wilden toch ook even feliciteeren.

Vosman zag er veel beter uit. Hij had hier en daar werk in tuinen, ook bij Vredenstien en Van Beek. Vrouw Vosmans oogen waren nog erg weemoedig en peinzend dikwijls, als ze aan haar kleinen krullebol dacht — maar ze was o zoo dankbaar dat haar man weer sterker werd.

›Waarom heb je Berend en Griet en Anneke niet meegebracht?‹ vroeg grootmoeder.

›We waren bang dat het te druk zou worden — al die kinders.‹

›t Had niets gehinderd, hoor! Nu moet je straks maar wat lekkers voor ze meenemen,‹ zei Meertens gul.

De kinders gingen nu naar buiten, maar eerst stopte grootmoe hun handen vol bruidsuikers. ›Zuinig zijn doen we vandaag niet,‹ lachte ze.

›Leen, Leen — pas op je buik,‹ waarschuwde vader.

›t Hindert niks, vader.... ik heb er gisteren al op gerekend.... en weinig gegeten,‹ gichelde Leen.

't Werd een gezellige middag. Af en toe kwamen er eens menschen feliciteeren, maar ze bleven niet lang — want — telkens kwamen er weer anderen.

Maar tante Ina, Ernst, de Van Beekjes en natuurlijk de Barmeloos bleven allemaal broodeten, en een feestelijke disch was het, waar ze zich om schaarden. Een groot krentenbrood, eieren, rookvleesch en ham, van alles was er genoeg.

Em werd even stil — toen ze aan Adolf dacht — die ook mee had mogen komen, maar zich te voornaam achtte om met zijns vaders knecht en diens familie aan tafel te zitten. Doch Leen, die gauw een leegen dop omgekeerd in Johans eierdopje had gezet, maakte haar weer aan 't lachen. Jo wou met een vaartje het kopje van zijn ei slaan, en drukte het heele ding in elkaar.

Toen Ernst met tante Ina thuishkwam, zat vader de courant te lezen. Mijnheer Vredensteins gezicht stond lang niet meer zoo somber en stroef als voor vijf maanden.

›Zoo, en hoe was 't met het bruidspaar? Heb je mijn felicitatie overgebracht?‹

›Best hoor! Ik moest je bedanken.‹ Tante Ina trok haar mantel uit en klopte Oda op den rug, die blij naar haar toe kwam.

Even later zaten ze gezellig bij elkaar, vader met zijn couranten, tante met naaiwerk en Ernst met zijn huiswerk.

Maar 't prettigste was 't laatste uur vóór 't naar bed gaan. Dan zette tante zich voor haar piano en speelde.

En.... de cognacflesch kwam niet meer op tafel. Al heel gauw na tante's komst was vader stilzwijgend er

mede opgehouden. Nu 't weer gezellig was in huis, verlangde hij geen drank meer. Ja, vader was veranderd, vriendelijker en kalmer geworden dan vroeger. Maar óók Ernst. Niet meer de stille, ontevreden jongen was hij, maar een vroolijke, flinke vent. En hij dankte elken avond als hij slapen ging, den Hemelschen Vader voor die verandering en ging steeds meer houden van het vriendje, dat hem den weg had gewezen. »Ziet u, tante, Jo en Em mag ik ook héél graag,« zei hij wel eens, »maar — de Barmelootjes staan toch vooraan.«

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Sneeuw	7
II. Sinterklaas	20
III. Over een zieken en een ondeugenden jongen	34
IV. Een prettige middag	44
V. Een vreemde avond	57
VI. Naar Tommie	74
VII. De Bergrede	88
VIII. Kerstvacantie . . : ,	102
IX. Een feestdag	118
